

Taxa postala
Szerkesztőség
és kiadóhiva-

VIKAR

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer-
kesztő: Dr. Mar-
ton Ernő. R. E.
dactor responsabil-Felelős szerkesz-
tő: Jámor Ferenc. Administrator
delegat si girant responsabil-Felelős
igazgató: Schwartz Endre. Proprie-
tar-Tulajdonos: Fraternitas S. A. R.
de Editura. Registrul publicatiunilor
periodice No. 43. Dos. 889. 1938.
Tribunalul Cluj, Secția III.
Szombath, április 1.
1939—5699. Niszan 12.
XXII. évfolyam, 74. szám.

VILAG TUKRE

Chamberlain bejelentette, hogy Anglia segítségére siet Lengyelországnak támadás esetén

Franciaország csatlakozott Anglia álláspontjához. Chamberlain az alsóházban bejelentette,
hogy Anglia kész teljes mértékben együttműködni a Szovjettel

LONDON, március 31. Neville Chamberlain miniszterelnök délután 14 óra 50 perckor jelent meg az alsóházban. A képviselők lelkesen fogadták a miniszterelnököt, aki azonnal szót kért és következőket mondotta:

— Mint azt már délelőtt alkalmam volt kijelenteni, az angol kormány számára nem erősítették meg a verziót, mintha Lengyelországot támadás fenyegetné. Az ezzel kapcsolatos híreket nem kell feltétlenül valóknak tekintenünk. Az angol kormánynak az az álláspontja, hogy szabad tárgyalások útján intézzék el a vitás kérdéseket, mert nincs olyan probléma, amit békésen nem lehetne elintézni.

— Mindenesetre örülünk, hogy alkalmam volt az angol kormány politikáját ismételtelen körvonalozni. A kormány a nézeteltérések szabad tárgyalások útján való elsimítását tekinti a természetes és rendes eljárásnak. A békés eszközök kikerülésére semmiféle indoklásra nincs szükség, hogy erőszak, vagy fenyegetések útján rendezzessék a felmerülő differenciákat.

— Az angol kormány ebben az értelemben tárgyalásokat folytat más kormányokkal.

— Még mielőtt e tárgyalások befejezést nyertek volna, az alsóház tudomására hozom, hogy amennyiben olyan támadás történné, amely nyilvánvalóan veszélyeztetné Lengyelország függetlenségét és a lengyel kormány életbevágó érdekének tekintene egy támadással szemben való ellenállást, úgy az angol királyi kormány kötelességének érezné, hogy azonnal és minden rendelkezésére álló erővel és eszközzel Lengyelország segítségére siessen.

— Az angol kormány ma délelőtt ebben az értelemben biztosította a lengyel kormányt.

— Bejelenthetem továbbá, hogy a francia kormány értesítette az angol kormányt, hogy a fentebbi eset fennforgása esetén a miénkkel teljesen azonos magatartást tanúsítana.

Anglia hajlandó teljes mértékben együttműködni a szovjettel

A miniszterelnök nyilatkozata mely benyomást gyakorolt az alsóházra.

Elsőnek Greenwood, a munkáspárt helyettes vezetője jelentkezett szólásra és a következőket mondotta:

— Az alsóház bizonyára kellőleg méltányolni tudja a miniszterelnök most elmondott nyilatkozatát, amely következményekben mérve talán a legfontosabb nyilatkozat volt, amely az utolsó negyedszázad során ebben a házában elhangzott. A nyilatkozat tulságosan közelfekvő, semhogy behatóbban tudnám kommentálni. Mindenesetre engedtessek meg nekem, hogy néhány kérdést intézzek a miniszterelnökhöz:

— Az első kérdés: a miniszterelnök nyilatkozata azt jelenti-e, hogy az angol kormány olyan politikát kíván inaugúrálni, amely hivatva van elhatárolni és feltartani a támadást? Hajlandó-e a kormány azonnali intézkedéseket tenni és energikus akciót indítani az iránt, hogy más hatalmak is bevonassanak ebbe az elrendezésébe? Figyelembe vette-e az angol kormány Oroszországot, a béke védelméért indított akcióiban való együttműködés szempontjából? Nem-e gondol a kormány arra, hogy az összes, valamely támadással szemben érdekelt hatalmakat békekonferenciára hívja egybe?

A szovjet nagykövet látogatást tett a külügyi hivatalban

Chamberlain azonnal válaszolt a kérdésekre.

— Mint az szavaimból nyilván kivilágított, nyilatkozatom arra van hivatva, hogy átmeneti periódusra nyujtsan fedezéket.

Szovjetország londoni nagykövete ma látogatást tett a külügyi hivatalban, ahol alkalma volt Halifax külügyminiszterrel kimerítő vita során a kérdés összes vonatkozásait megtárgyalni. Mint azt önk tudják, Beck ezredes a jövőhéten Londonba jön, amikor is alkalom lesz vele egyéb intézkedéseket is megbeszélni, amelyek valamennyien olyan

maximális garanciákat vannak hivatva képezni, ami megakadályozhatja, vagy véget vethet a támadásnak.

Anglia örömmel venné, ha sikerülne Szovjetországgal a maximális együttműködést megteremtteni

Greenwood: Hajlandó Anglia elmenni Szovjetországgal az együttműködés maximumáig?

Chamberlain: Igen.

Anglia örömmel venné, hogy ha módjában állna Szovjetországgal a maximális együttműködést megteremtteni.

— Ami Greenwood képviselő urnak a békekonferenciával kapcsolatos kérdését illeti, közölhetem, hogy ez gyakorlati, hasznossági probléma. Nem foglalkozok elvben állást egy ilyen kérdéssel szemben;

ha gyakorlati szükségessé mutatkozna, úgy lépéseket teszünk egy ilyen konferencia összehívására, ha azonban más eszközök és utak hatályosabbaknak mutatkoznak, úgy természetesen lemondanának a konferencia tervéről.

Chamberlain végül kijelentette, hogy nincs világnézeti akadály Anglia és Szovjetország között.

Chamberlain beszéde után a munkáspárti képviselők azon nézetüknek adtak kifejezést, hogy a jelenlegi politikai helyzetben Chamberlain az egyetlen ember, aki alkalmas a miniszterelnöki tisztség betöltésére.

Az elhangzott kérdések fölött egyébként hűtön kezdődik meg a külügyi vita.

A lengyel kormány feltűnés-keltő nyilatkozata Németország eljárás módjáról

VARSÓ, március 31. A lengyel lapok ma reggeli számukban nyilvánvalóan hivatalos helyről továbbított kommunikát közölnek, amely tartalmánál fogva hatalmas feltűnést keltett. A kommunikát a következőképpen hangzik:

„Mielékes helyen a legkategorikusabban megcáfolják az utóbbi időben elterjedt riasztó híreket és hangsúlyozzák, hogy Németország nem intézett ultimátumot Lengyelországhoz és nem is gyakorolt valamelyes nyomást a lengyel kormányra. Mindenesetre tény, hogy Németország eljárásbeli módszerei gyakran meglepték a világot. Bár ezek a metódusok nem nyerték alkalmazást a Lengyelországot közvetlenül érintő kérdésekben, mégis a legnagyobb éberségre van szükség.

Tízmillió font hitel Lengyelországnak

London, március 31. A Financial News értesülése szerint Anglia pénzügyi segítséget nyújt Lengyelországnak. Egyelőre arról van szó, hogy tízmillió fontos hitelt nyissanak meg Lengyelország számára. Másrészt az illetékesek között létrejött megvezést értelmében Szovjet-Oroszország hadianyaggal fogja ellátni Lengyelországot.

Hogy jött létre a Chamberlain-nyilatkozat

London, március 31. Angliának a defenzív szövetségben való részvétellel kapcsolatosan Varsóhoz intézett kérdésére a lengyel kormány pénteken reggel igenlő választ adott. Ezáltal az angol kormánynak módot nyujtottak arra, hogy délután megtegye a Lengyelországra vonatkozó nyilatkozatát.

A lengyel miniszterelnök a határvidekre utazott

Varsó, március 31. Kladkovszki lengyel miniszterelnök a Kelet-Poroszországgal szomszédos határmenti vidékre utazott szemleutrá.

Kvaszinszki tábornok-hadügyminiszter kiáltványban kérte a lengyel lakosságot, hogy minden lehető anyagi készséggel vegyenek részt a nemzetvédelem megerősítésében. A felhívás eredményül jár, mert csak a legutóbbi nap folyamán 40 millió zlotyt jögyeztek a nemzetvédelem céljaira.

A kölcsön hivatalos kibocsátása április 5-én történik.

Beck londoni látogatása

Varsó, március 31. Beck lengyel külügyminiszter csütörtökön kihallgatáson fogadta Kennard varsói angol nagykövetet.

A lengyel lapok kategorikusan kijelentik, hogy Németország részéről a nemzetközi helyzettel kapcsolatosan nem gyakoroltak nyomást Lengyelországra. Az erre vonatkozólag a külföldi sajtóban megjelent hírek minden alapot nélkülöznek.

A lengyel sajtó rámutat másrészt arra, hogy Beck londoni látogatását még a legutóbbi nemzetközi események előtt határozták el és a látogatást programja semmilyen módosulást nem szenvedett. A látogatástól azonban nem kell szenzációs jellegű határozatokat várni.

A londoni lapok feltűnő cikkeiben méltatják Beck lengyel külügyminiszter látogatásának nagy jelentőségét és közlik tartózkodásának programját. Eszerint Beck külügyminiszter, aki április 3-án érkezik a brit fővárosba, még délelőtt felkeresi lord Halifax külügyminisztert, akivel megbeszélést tart, dében a Foreign Officeban részvesz a tiszteletére adott villásreggeli. Délután Chamberlain miniszterelnököt keresi fel, aki vacsorát ad tiszteletére a miniszterelnökségi palotában. Másnap Beck kihallgatáson jelenik meg VI. György uralkodó előtt, aki dében villásreggeli látja vendégül. Este a lengyel követség rendez vacsorát és fogadást. Az ezt követő napon Beck Portsmouthba utazik és részvesz a flotta-parádén.

(Folytatás a nyolcadik oldalon.)

Iorga professzor rádióbeszéde

Iorga professzor királyi tanácsos a bucaresti rádióban előadást tartott „Szerves egységek az államok és nemzetek életében” cím alatt. A professzor a legújabb politikai eseményeket tette mély analízis tárgyává és állította párhuzamba Európa történelmi múltjával. Iorga professzor konkluziói rendkívül érdekesek és igen figyelemreméltóak az adott politikai viszonyok között.

Iorga főleg a 18-ik századdal foglalkozott, amely szerinte sok hasonlóságot mutat mai korunkkal. Az II Nacionale-ben cikket olvasok — az olasz harci ifjúság lapja ez, az ifjúságé, amely lázadását tör a nemzeti terjeszkedés mellett anélkül, hogy mindig tudná, meddig mehet el a nemzetek életerejének ez az előnyomulása —, egyzóval cikket olvasok, amelyben természetes és elkerülhetetlen dologként üdvözlik a középkor „szent római birodalmának” napjainkban való megjelenését. Az egész történelmi fejlődést értelmellenek deklarálva, a legújabb határváltozásokat úgy tekintik, mint amelyek visszaállítják azt, amit az emberiség boldogulására Nagy Károly vitt végre. Nagy Károly egyszerre „tengel-alkotó” lett, amely tengely döntő sulyal bír az európai népek erőméréseiben és ezt a pápa által az egész katolikus világ számára megszentelt birodalmat nemcsak „tátiainak”, de germánnak is minősítve, e nemzetközi alakulat létezésében Olaszország számára is nagy előnyöket vélnek találni. Igaz ugyan, hogy az Alpoktól északra lakó császárok térdeit hajtani jöttek Rómába és hozzátehetjük, hogy ez az ut nem volt tulságosan örömteljes Olaszország, sőt a rómaiak számára sem, akik annyiszor véreztek el bőségesen a teuton beözönlők kardjai alatt, — de az II Nacionale szerint ez a muló veszteség kompenzálódott azáltal, hogy Olaszország latin származású prelátusokat küldött Németországba.

Elfelejtik az II Nacionale, hogy Otonia császárjai ugyancsak rákényszerítettek Rómára egy-egy német származású pápát. Es kompenzálódik azáltal, hogy az olasz kereskedő községek és egyes német városok között élénk kereskedelmi kapcsolatok voltak, amelyben a lombardok nagy szerepet játszottak. Sőt mi több, az olasz ifjúsági lap munkatársa nagyon boldognak jelenti ki magát, hogy azok a német császárok olasz zsoldosok közreműködését is igénybe vették.

Az igazság különös elferdítésével és a nacionalizmus legelembb követelményeit el-ejtve, ami a saját faj életosztónéról való teljes lemondásig megy el, — az Olaszországra szakadó bajok kiindulópontjának azokat a háborukat tekintik, amelyek az olasz felszigegeten a nagy európai hatalmak között elkezdődtek és azon alakulat eltilnését, amely már amugyis hosszú idő óta csak látszólag létezett, ezen „szent birodalomé”, amelynek eszméje ismét felvillant Olaszországnak egy mély megvetője, Bismarck mélyen egoista és brutálisan megnyilatkozó gondolkodásában. Az olasz ifjúsági lap cikkirója hízegzőnek tartja hogy Bismarck a francia reváns megakadályozásának lehetőségére gondolva, Olaszországnak vezető szerepet szánt a Földközi tengeren, latin testvére: Franciaország ellen.

Iorga professzor ezután a 18. század politikai történelmét analízálja előadásában, majd a következőkkel fejezi be beszédét:

— Ma ismét a 18-ik században élünk, ami a nemzeti leigázó erőszakot illeti. A módszer, amelyet más kontingensek élő alacsonyabrendű népekkel szemben alkalmaztak, most a leghaladottabb kulturájú európai népekkel szemben érvényesítik. Akarattal, vagy pedig a történelmi valóságok és a természetes gondolkodás követelményének ignorálásával összetévesztik a népek életszükségeit, amelyeket természetesen ki kell elégíteni, — az állam beavatkozásával, amely messze tulmegy egy fejlődő nemzeti élet szükségletein.

— Egy számszerűleg nagyobb nép, mint aminő az olasz, oly hosszú ideig kereste azt,

1939. MÁRCIUS 31.

VIKAR

megszálltak egy-
fehér lobogós kioldott
ak erők parancsnokáná
magyar seregek parancs-
velét, amely a követke-
„A német nemzetet
uk el az eddig megszállt

apatok parancsnoka azt
örülmények között nem
szemben utasítást ad-
meg a magyar csapa-
ssal való előnyomulását
magyar térhódítás nem

asítja Budapest igényét
eg a magyar kormány
ok kezdeményezését és
ildését javasolta. Szlo-
ratát nyilvánítsa, elfo-
ot. A szlovák bizottság
ismét Budapestre uta-
ia választát a magyar
en, amely így hangzik:
énybe nem megyünk
a régi határhoz való

érdésére, vajjon a ma-
a németek tudtával
ndotta:

e képtelen vagyok vá-
nyert értesülések sze-
vákiá elé terjesztett
1700 négyzetkilométer-
t kívánják. Ezen a 34
lakik, közöttük 3

mutatnak arra, hogy
versaillesi békeszerző-
k meg. A Volosin-kor-
ról elismerte ezeket a
március 16-ikán ma-
lyesen ratifikáltak. Ha
terület északi részében
el szemben délen igen
nyiban Magyarországgal
megegyezni, — mond-
en, — úgy Szlovákia
ét fogja kérni. Egyéb-
ó volna Magyarorszá-
engedményeket tenni,
zeletre megfelelő kom-
ly, hogy a Pozsony-
al szlovák területre

a a tábla
és társainak
tését
0. A bucaresti tábla
z ismert Gros-Cagero
sí perében. A tábla
tését négy évről egy
er lej pénzbüntetésre.
nak, Marcus Nieder-
orgescunak, akiket a
on két évi elzárásra
a a tábla büntetésül-
Az ügyészség és a
zéseit elutasították,
endő kártérítést egy-

megszűnt
adsereg

Az Havas iroda je-
31-ikével az egyko-
sen megszűnt. A kar-
zókat, akik munka-
unkatáborokba kon-

birája

Frank miniszter az-
elő, hogy a „Füh-
el legfőbb bírói ha-
aki kényes, vitás
skörében döntson el
tást adjon a német
ügyek elbírálására.

és Lapkiadó R. T.
Baron L. Pop 10.
18-60.

PRIMAT

amit ma „Lebensraum“-nak neveznek. anélkül, hogy nemzeti jellegű olasz állam egyáltalán létezett volna. Mária Terézia Bécsbe 1780 felé kultura szempontjából olasz város volt, az ott megtelepedett művészek révén, akik a divatot szolgálták és ciktáltak. Olaszokkal találkozik akkor a történelem még a román tartományok fővárosaiban is. Akár csak a középkorban, midőn a bizánci Konstantinápoly jellegében pizai, genovai, velencei lett. A gazdasági élet olasz irányítói mindenütt megtalálhatók voltak. A Habsburgok hadseregeit olyan generálisok vezették, mint Veterani, Caprara és Montekukkoli, valamennyien olaszok. A nagy olasz felfedezők uralták akkor az európai termelést. És sokkal később udinei építészek, nagy építőmesterek készítették még az én valeni de munteni házikómat is.

— Eppen úgy megtalálható volt mindenütt „a német“ is Kelet-Európa legtávolabbi vidékein, mindenütt, ahol egy gépről volt szó, sőt a gyermekek nevelésében is a „Fraulein“ szolgálatát vették igénybe.

— Német behatolás volt ez, amely még a Drang nach Osten jelszava előtt létezett, de amelyet az akkor meglevő német államok egyike sem dirigált. A világ egyik végétől a másikig a legkülönbözőbb formájú gyarmatokon ur volt az angol, még mielőtt az angol állam átvette volna az indiai angol társaság örökét.

— Ezt azt jelenti, hogy akár a római birodalom idejében, midőn római telepések a császári hadsereg előtt mentek a szerves nemzeti előnyomulás útján, — egy szóval miután ez a természetes előnyomulás megtörtént, az állam is behatolhat a maga katonai eszközeivel és politikai szervezetével. De előrelátni az államot, hogy kezdettől fogva az telepedjék meg és egy kisebbséget felhasználjon a másfajta többség ellen, ahogyan ezt a rendszert a legutóbbi időben bevezették, — ez a valóság megtagadását jelenti és ez a megtagadás mindig megbosszulja magát.

— Az összes megbántottak és elnyomottak számára ez a legfőbb vigasz.

Megérkezett az erdélyi zsidók pászkaadományja Bécsbe

Oradea, március 31. (Az Új Kelet tud.) A nagyváradi hitközségek kezdeményezésére pár héttel ezelőtt országos akció indult meg a bécsi zsidóságának pászkaival való ellátása érdekében. A hitközségek központi „rodái“ felhívást bocsátottak ki, s a felhívásnak megvolt az eredménye. Az ország minden részéből jöttek az adományok és a kisebb hitközségek erejükön felül is áldoztak, csak hogy biztosítva legyen a bécsi zsidóság pászka-szükséglete.

Az akciónak azonban — a pénzügyi résztől eltekintve — mástermészeti nehézségei is voltak. Probléma volt a szükséges deviza előteremtése, az export-formalitás és az ottani hatóságok engedélye. Bucurestiben, Bécsben és Nagyváradon heteken keresztül dolgoztak, míg a héten aztán elhárult az utóbbi az utolsó akadály is és utnak indították az első pászka-transzportot.

A bécsi zsidó szervezetek képviselői ma telefonon értesítették a nagyváradi ortodox hitközséget, hogy szerda délelőtt befutott Bécsbe az első ötszáz métermázsás transzport, s azonnal hozzáfogtak a pászka kiosztásához. A hét folyamán — mint értesülünk — újabb 240 métermázsás pászka lesz utnak indítva és ezzel az ottani zsidóság ünnepi kenyerre nyolc napra biztosítva van.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.59
font	662.40—672.40
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	75.14—76.31
svájci frank	31.74—32.21
francia frank	3.57—3.78
márka	40.50—41.60
pengő	25—27
csechkorona (hivatalos)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai lanyhábbak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Palesztinai font, 30%-os sz.-kvóta	1700—1750
angol font, 30%-os szabadkvóta	1655—1665
angol font, 20%-os kvóta	1350—1375
angol font, 40%-os kvóta	1080—1085
holland forint, 30%-os sz.-kvóta	186
dollár, 30%-os szabadkvóta	356.75
svájci frank, 30%-os kvóta	73—75
francia frank, 30%-os sz.-kvóta	9.30
belgas (kliring)	58.80
belgas, 15%-os	59.25
zloty, 30%-os kvóta	67.50
svédkorona, 30%-os kvóta	90

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Emigránsok, menekültek

LORD WINTERTON NYILATKOZATA A NÉMETORSZAGI ZSIDÓ KIVÁNDORLÁS KÉRDÉSÉBEN. Lord Winterton, az államközi menekültügyi bizottság elnöke Deventerben tartott beszédében a németországi zsidók kivándorlásának problémájáról is megemlékezett. Kijelentette, hogy véleménye szerint az a memorandum, amelyet a németországi hatóságok nyújtottak át George Rubleának a zsidók kivándorlása ügyében, reményt nyújt arra, hogy lehetővé váljék a tárgyalások folytatása és hogy az utóbbi napokban történt események nem fogják az ügyet hátrányosan befolyásolni.

— A német kormány — mondotta Winterton — kikötötte, hogy a Rubleának átadott memorandum bizalmas jellegű dokumentumként kezelendő és nem közzétehető a nyilvánosság előtt. Ezért nem áll módomban részleteket közölni a német javaslatról, kijelenthetem azonban, hogy megtevesztő adatok láttak napvilágot a sajtóban erről a kérdéssel.

— A német memorandum a 150 ezer munkaképes nemárja és annak 250 ezer hozzátartozója számára „rendezett kivándorlás“-t irányoz elő az elkövetkező öt év leforgása alatt. Pénzügyi alapot fognak teremteni egy német és egy nem német bizalmi ember közreműködésével, amelynek tiz százalékát a németországi zsidó vagyonokból fogják előteremteni. Ezen alapon nemzetközi testület létesítését irányozza elő, megfelelő gazdasági alapon és ennek a testületnek lesz a feladata azon összegeknek az előteremtésére, amelyek a tengerentúli zsidó telepítés előmozdítására szükségesek. Röviden szólva, a német-zsidó alap a zsidók áttelepítésére és felszerelésére szolgál, míg a nemzetközi alap a zsidó kolonizáció céljait szolgálja. Az első kivándorlók, mihelyst megfelelő keresetnek jutnak hazájukban, vissza kell fizessék a számukra nyújtott segélyt és ezáltal további csoportok kivándorlását fogják lehetővé tenni.

LORD ROTSCCHILD AZ ANGLIAI MENEKÜLTÜGYI AKCIÓN ELEN. Lord Rotschild Manchesterben beszédet tartott, mint a Council for German Jewry gyűjtőakciójának elnöke, amelyben felhívást intézett az angol zsidókhoz, hogy 160 ezer fontot adjanak össze a német menekültek javára. Ez az összeg hiányzik még abból a 750 ezer fontból, — mondotta Rotschild, — amelyet ebben az évben kell előteremtenie a Councilnak ahhoz, hogy menekültügyi segély-programját továbbra is tervszerűen tudja keresztülvinni. Manchesterben bankettet rendeztek lord Rotschild részvételével és Nathán Lasky elnökletével és ezalkalommal 9300 font gyűlt össze.

Memel

HAROMSZÁZ ZSIDÓ MARADT A MEMEL-VIDÉKEN. A Kaunasba menekült memeli zsidók közül, hogy a Memel-vidék különböző helyeiben háromszáz zsidó maradt vissza, főleg öregek és szegények, akik nem tudtak idejében elmenekülni a német megszállás elől, de olyan egyének is vannak közöttük, akiket közvetlenül a határnál tartóztattak fel az SA legények és visszahurcolták Memelbe.

Már csütörtökön, néhány órával a német csapatok bevonulása után, megkezdődött a náci tömeg tombolása. Az összes zsinagógákat összerombolták, a tóratekereseket az utcákra dobták, szétépték és lábbal tiporták. SA és SS legények szállták meg az összes zsidó gyárakat és üzleteket. Már a német bevonulás előtt gondoskodtak arról, hogy a zsidó tulajdonosok ne tudják elvinni

árúikat és üzleti berendezéseiket. Pénteken rohamosztákosok hatoltak be a vidéki zsidó házakba és üzletekbe és összerombolták a zsidó lakások berendezését és megsemmisítették a zsidó üzletek áruit. Az ott maradt zsidók közül többen súlyosan bántalmaztak, köztük öregeket is.

Szerdán és csütörtökön, amidőn az utolsó menekült vonatok kigördültek a memeli pályaudvarról, SA legények kutatták át az elutazó zsidók csomagjait. Senkikem vihetett magával egynél több csomagot és ami ezenfelül volt, azt elkobozták. A határon túl, lit-

Csehország

Újabb tömeges letartóztatások Prágában

Cseh- és Morvaországban a Gestapo lezárta az összes zsidó intézményeket, betiltotta az összes zsidó újságokat és hitközségi közlönyöket. Marie Schmolke asszonyt, a HICEM prágai kivándorlási irodájának vezetőjét és munkatársait, akiket a német megszállás után letartóztattak, majd később szabadlábra helyeztek, pénteken újra őrizetbe vették. A megszállás után őrizetbe vett zsidó vezetők legtöbbje még mindig fogáságban van. A letartóztatások a legtöbb esetben éjszaka, vagy a késő esti órákban történtek. Több zsidót koncentrációs táborba vittek. Zsidó férfiakat, akiket több napi fogvatartás után szabadon bocsátottak, bántalmazások tünetei látszanak. Egyeseket közülük annyira megkínóztak, hogy arcuk a feismerhetlenségig elváltozott.

Nagy pánik vett erőt a híres „Altneuschul“ közelében lakó nincstelen zsidókban. A sötétség beállta után félnek otthonaikban tartózkodni, mert azt hallották, hogy a közeli napokban tömeges letartóztatások lesznek ebben a negyedben.

A legsúlyosabb a zsidó szegények helyzete, annál is inkább, miután a zsidó népkonyhákat bezárták. A gazdag zsidók sem segíthetnek a szegényeken, mert bankbetéteiket zár alá helyezték és nem rendelkeznek saját pénzüik fölött.

Több zsidó kereskedőt, ha átmenetileg is, üzleteiknek bezárására kényszerítettek. Számos nemzsidó vállalat elbocsátotta zsidó alkalmazottait. A prágai városi tanács felmondás nélkül menesztette zsidó hivatalnokait.

A párizsi „Deutsche Informationen“ levelet közöl Prágából, mely szerint ijesztő méreteket ölt az öngyilkossági epidémia a zsidók körében és a német megszállást követő két nap alatt több, mint négyszáz öngyilkosság történt Prágában, főleg zsidók részéről.

Varsói beavatott körök tudni vélik, hogy a prágai angol és amerikai konzul azt a javaslatot terjesztette a lengyel kormány elé, hogy lengyel területen „tranzit tábort“ létesítsenek a csehszlovákiai menekültek számára. Az angol és amerikai kormányok hajlandók bevándorlási engedélyt adni a Németországhoz csatolt területek üldözöttjeinek. De miután a szükséges formalitások bizonyos időt vesznek igénybe, a két ország kormánya el akarja kerülni, hogy a veszélyben lévő emberek a Gestapo üldözéseinek legyenek kitéve és ezért azt kívánja, hogy amíg beutazási vízumot kapnak a menekültek, átmeneti menedéket kapjanak. A tranzit tábor költségeit a két kormány fedezné.

Danzig

A DANZIGI SZENATUS ZSIDÓ KIVÁNDORLÁSI KORMÁNYBIZTOST NEVEZETT KI. A nemzeti szocialista párt danzigi hivatalos lapja „A zsidó kivándorlás jóakaratu támogatása a danzigi szenátus által“ cím alatt a következőket közli: „Zsidó részről azzal a kívánsággal fordulnak az államhoz, hogy támogassa a kivándor-

A Fratelli Branca mianói cég tapasztalatai kezeskedik a

zsidók, hogy legyen mivel elutazniok és azt is megígérték, hogy az első alkalommal utánuk küldik csomagjaikat.

Pénteken Litvánia számos helységébe érkeztek memeli zsidó menekültek, akik a csütörtökről péntekre virradó éjszakát a szabad mezőn töltötték. Sokan közülük az éjszakai hideg következtében megbetegedtek.

A litván kormány és a zsidó hitközségek nagyszabású menekültügyi akciót indítottak be és a kormány speciális hivatalnokokat küldött a határra, a memeli menekültek megsegítésére. Kaunasban már pénteken megalakult a zsidó menekültügyi szervezet, amelyben számos rabbi és hitközségi vezető vesz részt.

Egyidejű jelentés szerint a csütörtökről péntekre virradó éjszaka huligánok bezúrták a kaunaszi összes zsinagógák és zsidó kórházak ablakait. A litván rendőrség szigorú vizsgálatot indított be és pénteken sikerült elfogni az egyik tettest.

A szabad állam szenátusa ugyan jóakarattal kezel a zsidó kivándorlási terveket, nem engedhető meg azonban, hogy az állam és a nemzsidó lakosság pénzügyileg is hozzájáruljon a zsidó kivándorlás költségeihez. A zsidók kivándorlása pénzügyi tekintetben is a zsidók sajátos ügye.

Ebből az elvből kiindulva, a szabad állam szenátusa szükségesnek látta, hogy garancia-közösségbe tömörítse a danzigi zsidókat, amelynek gondoskodnia kell a zsidó kivándorlás költségeiről. Ezáltal a szegény zsidók kivándorlását jómódú fajtestvéreik segítenék elő. Ezen garancia keresztülvitele céljából különböző intézkedéseket rendelt el a szenátus. Ezek elsősorban a danzigi illetőségű és a hontalan zsidókra vonatkoznak. A szenátus azonban helyesnek és indokoltknak tartja, hogy külföldi illetőségű zsidókat is bevonjon a garancia-közösségbe, amennyiben vagyonuk van a szabad állam területén. Ez a bevonás mindenesetre csak akkor lehetséges, ha ezt államközi szerződés nem zárja ki.

Ezen rendeletek végrehajtására a szenátus kormánybiztost nevezett ki.

Palesztina

KIBŐVITIK A TEL-AVIVI REPULŐTERET. A Tel-Aviv—Haifa—Beiruth légivonal forgalma egyre növekedik és februárban több, mint hatszáz utas vette azt igénybe. A zsidó repülőgépek átlag ötezer kiló terhet és több, mint kétezer kiló postát visznek magukkal. A forgalom növekedése a tel-avivi repülőtér megnagyobbítását teszi szükségessé. A hangart mális kibővítették és a startolási területet 150 méterrel szélesítették ki.

PALESZTINA AZ ANGOL HADÜGYI KÖLTSÉGVETÉSÉBEN. Az angol hadügyminisztérium új költségvetése 488 ezer 500 fontot irányoz elő kaszárnyák építésére Palesztinában. Ezenkívül további 42 ezer fontot szavaztak meg kaszárnyák építésére a palesztinai léghaderő számára.

GAZMASZKOK PALESZTINA SZÁMÁRA. A héber lapok jelentik, hogy egy palesztinai cég szerződést kötött egy angol gázmaszkgyárral gázmaszkoknak Palesztinába való szállítására vonatkozólag. A gázmaszkokat szakértők fogják megvizsgálni és azokat az angol belügyminisztérium pecsétjével fogják ellátni. A gázmaszkok árusítását rövidesen megkezdik.

ÁPRILIS 9-IKÉN NYILIK MEG A JERUSALEMI HÉBER EGYETEM ORVOSI FAKULTÁSA. Palcor jelenti, hogy a jeruzsálemi héber egyetem orvosi osztályát április 9-ikén nyitják meg ünnepélyes keretek között. Mint ismeretes, az egyetemi klinika a Scopus hegyén épült fel, közvetlenül az egyetemi épület mellett.

Jámbor Ferenc:

UTAZÁS A TÖRTÉNELMEN ÁT...

(V.) Még ez történt Prágában a megszállás napján

Még szóltak a kürtök, peregetek a dobok, még tartott a német harcsizkek bevonulása, amikor:

Négy előkelő zsidó közéleti férfi vetette le magát bérházak emeletéről az ucca kövezetére...

Egy bankár és három részvénytársasági igazgató.

Morgenstern úgnök hazament a feleségéhez és közölte: holnap már nincsen kenyerünk. Az asszony a gyerekekre bánt.

A pénzügyi laktanyában egy zsidó főnök levette a uniformisát, levágta a zöld paroliról a két fehér csillagot, azután ugyanazzal a késsel felvágta az ereit.

Az európai zsidó ballada cseh fejezetének ez volt a nyitánya...

A csehek pedig:

A közömbösek hazamentek ebédelni, az óvatossabbak azonban még mialatt a német bevonulás tartott, sorbaálltak a boltok előtt és vad szenvedéllyel keztek vásárolni mindent, ami kezük ügyébe került: Bata cipőt, harisnyát, inget, Meinel-kávét, cukrot, kalapácsot és szegeket, bőröndöket és pénztárcákat, sőt volt, aki egy konyhaszéklle szaladt haza a nagy vásárlási láz-ból.

Délután a német katonák megkapták az első kimenőt. Ünneplő ruhában, fényesre puccolt csizmával, ezrével lepték el a várost, a boltokat, kávéházakat, mozikat és cukrászdákat.

Egy márkát tíz csehkoronára becsült a német parancsnokság. Tíz csehkoronáért Prága legelőkelőbb vendéglőjében négyfogásos menüt szolgáltak fel frakkos pincérek, holott egy márkáért Berlinben az Aschinger büffében is csak szerényen lehet megebédelni. A német katonák egyik ámulatlóbb a másikba estek. Fél csehkoronáért — nekik öt pfenigbe állt és egy skatulya gyufát se vehettek érte otthon — habos csodákat kínáltak a cukrászdák kirakatai, vagy „máli pivot” habos pilseni sört, kétdecis pohárban a kocsmák. Papírületben olcsó sárgarézt töltőtollat válogat egy német katona. Tíz koronába kerül.

— Egy márka? Hogyan? Egy márka? Bei uns in Dresden gibt es so was nicht! Hát tudhattam ezt előre? Bárcsak több pénzt hoztam volna magammal.

Egy bajor fiu angyali naivitással érdekli a boltokban; s az uccákon:

— Hol van itt a forradalom?

Mert azt mondták neki, hogy rendet teremteni jönnek Prágába a német csapatok.

Egy másik katona sok „máli pivot” talált magába nyelni, az egyik külteki kocsmában és erőnek erejével ölegeti most a cseh vendégeket:

— Meglátjátok — mondja — a részeg emberek ellágyuló jószágával — milyen nagyszerűen fogunk mink veletek együtt működni. Különösen gazdasági és kulturális téren.

Ugy beszélt, mint a *Völkischer Beobachter* vezércikke, a megszállás előtti napon.

Am az együttműködés nem gazdasági és nem is kulturális, hanem rendőri téren kezdődik. A Gestapo a cseh rendőrséggel karöltve még szerda délután megkezdte a letartóztatásokat és házkutatásokat. Először a szudetanémet menekülteket fogdosták össze. Az egyik emigráns eltűnt a lakásáról. Helyette hetvenöt éves anyját vették őrizetbe. Persze, hogy estére előkerült, hogy helyet cseréljen anyjával.

A zsidó hitközséget lepecsételték, a cionista szervezetet is. A megszállás első napján a zsidó intézmények közül csak a *Chebra Kadisa* működött...

Az ucca kövei közül félelem és aggodalom bujt ki. Végigkuszott az aszfalton, besont a kapuk mögé, felkuszott a folyókra és alattomosan belopózkodott a külcslyukakon keresztül a csehek és zsidók szobáiba.

Némely lakásban, ha megszólalt a csengő, akkorát dobbant a családtagok szíve, mint nagy ingaóra ütése. Csak percek

mulva nyílt egy vonalnyit az ajtó, s csak félig esett le a kő a szívekről, ha rendőrhelyett a nagynéni áll a küszöbön.

Volt egy barátom Prágában, akit sosem láttam. Kibucnyik. A palesztinai Kibuc Arci egyik vezetője. Azon a mozgalmi lánccon fűgtünk össze, amely Palesztinától egészen Szanfranciskoig a rokonszenv lánczemeivel kapcsolja össze az elbarátokat. Tudtam, hogy két héttel ezelőtt Németországban járt, ahol a transzfer segítségével gépeket vásárolt, német zsidó tőkésék és egy sómér hacair kibuc közös vállalkozásához, egy a haifai öbölben felállítandó tég-lagyár számára. Tudtam azt is, hogy most éppen Prágában időzik.

Es mert már késő délután volt és még mindig az uccán csatangoltam, hajlék nélkül, minthogy valamennyi szálloda portása ég felé fordította tenyerét, amikor szobát kértem tőle, felhívtam telefonon sohasem látott barátomat, akinek ismeretlen hangja olyan ismerősen csengett, amikor a drót tulsó végéről bejelentette, hogy szállodai szobájának diványán ágyat vet a számomra.

Igy jutottam Prágában nemcsak lakáshoz, hanem otthonhoz és baráthoz is, sőt a láthatatlan szálakon keresztül barátokhoz, palesztinai és prágai zsidókhoz, közös aggdalmakhoz és hírekhez.

Késő délután megjelentek a német és a cseh lapok rendkívüli kiadásai. Ezekből tudták meg, Prága lakói, hogy voltaképpen mi történt velük. Hogy Hacha köztársasági elnök szerdán hajnali három óra ötvenöt perckor Berlinben megállapodást írt ajá Hitler kancellárral és a megállapodás alapján szálltak meg — kedden este *Märisch Otraut* a német csapatok.

Hogy Csehszlovákia megszállt. Csehország német protektorátus alá került, a vér-szerinti németek német állampolgárok lesznek, míg a többiek a protektorátus alattvalói.

Külön ajándékok kaptak azok a zsidók, akik a csehországi népszámlálás alkalmából német nemzetiségűeknek vallották magukat és egyes helyeken segítettek megszerezni a német lakosságának a kulturautónómiahoz szükséges husz százalékot. Hűségükért és ragaszkodásukért a megszállás napján elnyerték nyomban e német zsidók a német honosságot, bírodalmi német alattvalók lettek, vagyis rájuk azonnal vonatkozott már a nürnbergi törvény, s akár rögtön kaphattak ötévi fegyházat fajgyalázásért, ha fajszempontból nem egészen tisztázott körülmények között éltek.

Míg a többi zsidókat, a cseh zsidókat és a többi zsidókat egyelőre a cseheknek ajándékozták a németek.

A cseh hazafiak kényelmetlen helyzetbe kerültek. Tudták, hogy a zsidókat főleg azért éri most bántódás, mert hűségesek voltak a cseh államhoz és hazához és sokan vagyonuk harmadát adták oda nemzetvédelmi célokra. Ennek ellenére:

a *cseh ügyvédi kamara* azonnali hatállyal felfüggesztette a zsidó ügyvédek gyakorlatát;

a *cseh orvosok* egységes orvosszövetséget alapítottak már a megszállás első napján, s kimondták, hogy abba zsidót nem vesznek fel;

a *cseh mérnöki kamara* felszólította a zsidó mérnököket, távozzanak el pozícióikból és adják át helyüket árjáknak; a *cseh kereskedelmi kamara* kizárta zsidó tagjait és árja cédulákat osztott szét a szintizta cseh kereskedők között; a *zsidó gabonabizományosokat* — Csehszlovákiában gabona-monopólium volt — szelnek eresztették;

háromezer zsidó állami tisztviselőt tettek egy óra alatt az uccára és *egy napon mondták fel az összes magántisztviselőket.*

Bizonyos, hogy a cseh jórészt szegyen-keze és belső meggyőződés nélkül nyultak

ezekhez az eszközökhöz. Részben kívülről szorították őket erre, részben az önfenn-tartás ösztöne hajtott erre az alantas ultra némely csehek.

Tudott dolog volt az első napon, hogy Németországnak nem kell semmilyen formában sem cseh katona. Hogy a csehek nem fognak többé katonai szolgálatot teljesíteni, még mint közlegények sem s hogy vasárnap szelnek eresztik az egész cseh hadsereget, a tiszteteket, altiszteteket és a közkatonaikat, akiknek kenyér kell és munka kell. Ezeknek a számára próbáltak előre helyet teremteni a cseh érdekképviseletek.

Amikor az első német este Prágára leszállt, a Hradcsinon a cseh királyok és a német-romái császárok várótornyán a Führer lobogója lengett. A Károly hidon, a remekbe faragott közszenek között, német silbak állt, fegyverrel a vállán. Az Altneuschul, a gölem temploma, mintha még mélyebbre sülyedt volna a földbe, s hátára görbe pupot rajzolt egy felhő árnyéka. A zsidó városházára, amelyre toronyot azért építhettek a zsidók, mert egykor vitézül védtek ők is Prága városát Guszttáv Adolf svéd király csapatai ellen, ráült a gond.

A csehek még haboztak és ingadoztak. Ők csak másodikkal következnek a soron.

Rendelkezősek a légvédelmi törvény életbeléptetésére

Április 23-án kezdődnek meg a légvédelmi tanfolyamok

Cluj, március 31. A légügyi és tengerészeti miniszter rendeletét, adott ki a légvédelmi törvény 8. szakaszának életbeléptetésére. A rendelet szerint azokat a személyeket, akik részt kívánnak venni a jövőben a légitámadások elleni védelemben, a következőkre kell kiiktatni: A mérgezőgázok elleni védelem megszervezése, a harci mérgezőgázok használata és az ellenük való egyéni vagy kollektív védekezés mód és a tüztöltés. Minden tartományi helytartóság központjában, április 23-án a tüztöltőaktanyában, vagy azon helyen, amelyet a tartományi helytartóság légvédelmi bizottsága megjelöl, megkezdik a légvédelmi kurzusokat. A kurzusok időtartama napi hét óra. Dél előtt 8—1-ig és délután 4—8-ig. A kurzuson azon személyeknek kell résztvenniük, akiket felsorol a légvédelmi törvény 8. szakasza. (Megjelent a Monitorul Oficial 1939. évi 55/56. számában.) A kurzus résztvevői április 15-ig kell jelentkezzenek az illetékes tartományi helytartóság légvédelmi bizottságánál, akár személyesen, vagy felülbélyegezett írásos kérés útján. A kérésben fel kell sorolni a résztvevő vezeték és keresztnévét, foglalkozását, nemzetiségét, népszerűségi igazolványának számát, lakását és megjelölni, hogy a légvédelem terén mily módon akar közreműködni. Azok a vállalatok, melyeknek nagyszámú személyzete van: a beiratkozási kérést a hivatalnokok személyi listájának felsorolásával küldik ki. A légvédelmi tanfolyamon résztvesznek a vállalatok főnökei, igazgatósági tagjai, valamint az adminisztrációs személyzet.

A munkásszemélyzet és az iparosok nem vesznek részt ezen a légvédelmi tanfolyamon, hanem őket hetenként tartandó légvédelmi

A
Concordia zsidó klub
új vezetői

**elsőrangú, megbízható
kóser konyhát**

tartanak fenn. Havi abonoma.

Szederecstékre
és egész pészachra elő-
jegyzések április 2-ig eszközölhetők.

Str. Memorandului 13. sz. Savoy kávéház
felett. Telefon: 26-92.

Az egykori hazafiakat és politikai vezetőket ugyan már vallatják a Gestapo tisztjei, sőt a németekkel való kooperációt hirdető Gajda akciója sem sikerült, mert bár délben teleragasztotta cseh plakátjaival az üzletek kirakatait, hogy ő lesz a protektorátus alá került cseh nép Führerje, estére a németek utolsó szálág eltávolították plakátjait.

A cseh katonák német tiszték felügyelete alatt kaszárnyáikban vannak internálva és várják a holnap reggelt, hogy átadhassák fegyverüket, lőszerüket és pompás hadfelszerelésüket a németeknek.

De némely cseh kereskedőseggében felébred a remény, hogy zsidó gazdjuk boltja az övék lehet.

Este nyolc órakor, a Moldava partján a Vltava kávéház tükörsimá parkettjén fiatal cseh fiúk és lányok táncolnak.

Vérben és tüzben pusztult el egykor Jeruzsálem...

Prága táncol.

óra keretében képezik ki a gázvédelemre, a légvédelmi törvény 7. szakaszának előírása szerint. A kérvénnyel egyidejűleg minden résztvevő két fényképet kell benyújtson, valamint egy letéti nyugtát arról, hogy a pénzügyigazgatóságnál letétbe helyezett kétszáz lej az illetékes tartományi légvédelmi szolgálat számára. Ez a 200 lej a tanfolyam költségeinek fedezésére szolgál.

A gázvédelmi tanfolyam résztvevői a tanfolyamon való jelentkezéskor kötelesek magukkal hozni a népesedési hivatal által kiállított személyazonossági igazolványt, egy 1935. típusú gázmaszkot, száz gramm alkoholt, vagy trioximetenet a gázmaszk fertőtlenítésére, valamint egy kis csomag vattát.

Mindazon személyek, akik a légvédelmi törvény 8. szakasza értelmében részt kell vegyenek a gázvédelmi tanfolyamon, de vis major következtében nem tudtak ott megjelenni, a tartományi légvédelmi bizottság által megjelölt vasárnapokon kötelesek pótolni az elmulasztottakat 1939. június 25-ig. Ezen idő után mindazokat, akik a légvédelemben közreműködnek, anélkül, hogy elvégezték volna a légvédelmi és tengerészeti minisztérium gázvédelmi tanfolyamát, a légvédelmi törvény 63. szakasza értelmében megbüntetik.

Késnek az árpa és zabvetések. A földművelésügyi minisztérium legújabb vetésjelentése szerint az utóbbi hetek nagy esőzései miatt a tavaszi árpa és zab elvetése késést szenvedett. A sok eső általában károsan befolyásolta a tavaszi mezőgazdasági munkálatokat. A föld nedvességtartalma általában mindenütt kedvező.

**MEGNYILT a
KALAPKIRÁLY**

kalap- és uridivatüzlete

CLUJ, PIATA UNIRII No. 5.
Speciális fehérmémi méret után.

anói cég tapasztalata

számos helységbe ér-
menekültek, akik a
virradó éjszakát a sza-
Sokan közülük az éjt-
tében megbetegedtek.
s a zsidó hitközségek
ügyi akcióit indítottak
ciális hivatalnokokat
riemeli menekültek
szban már pénteken
enekültügyi szervezet
és hitközségi vezető

szertint a csütörtökről
ka huligánok bezúrták
agógák és zsidó kór-
pénzügyileg is hozzá-
borlás költségeihez. A
enzügyi tekintetben is

zenátusa ugyan jóka-
kivándorlási terveket,
onban, hogy az állam
pénzügyileg is hozzá-
borlás költségeihez. A
enzügyi tekintetben is

ulva, a szabad állam
látta, hogy garancia-
a danzigi zsidókat,
kell a zsidó kivándor-
a szegény zsidók ki-
jtestvéreik segíté-
keresztülvittele céljából
et rendelt el a szená-
danzigi illetőségű és
onatkoznak. A szená-
és indokoltnak tart-
éségű zsidókat is be-
össébe, amennyiben
állam területén. Ez
csak akkor lehetsé-
szerződésnek nem zár-

reghajtására a szená-
ezett ki.

ina

AVIVI REPÜLŐTE-
a—Beiruth légivonal
edik és februárban
vette azt igénybe.
g ötezer kiló terhet
kiló postát visznek
övekedése a tel-avivi
sát teszi szükségessé-
övitették és a star-
rel szélesítették ki.

ANGOL HADÜGYI
z angol hadügymin-
tése 488 ezer 500
nyák építésére Pa-
rábbi 42 ezer fontot
ak építésére a pa-
ra.

ZTINA SZAMARA.
ogy egy palesztinai
angol gázmaszk-
Palesztinába való
A gázmaszkokat
rálni és azokat az
pecsétjével fogják
usítását rövidesen

TK MEG A JERU-
TEM ORVOSI FA-
hogy a jeruzsále-
osztályát április
élyes keretek kö-
gyetemi klinika a
közvetlenül az

HIREK

— **Havazik Brassó környékén.** Brassóból jelentik: Brassó környékén tegnap ismét megkezdődött a hóesés és a magasabban fekvő hegyekben a hóréteg már az egy méter magasságot is elérte.

— **Megérkezett Lisszabonba az amerikai óriásrepülőgép.** Lisszabonból jelentik: A Yankee Clipper nevű óriásrepülőgép szerdán Kaliforniából 36 utassal a fedélzetén óceánrepülésre indult. A repülőgép tegnap délután 16 óra 28 perckor megérkezett Lisszabonba.

— **Nem sikerült a palesztinai arabok sztrájkmozgalma.** Jeruzsálemből jelentik: Annak ellenére, hogy az arabok egy hétre általános sztrájkot proklamáltak, a sztrájkot Palesztina legnagyobb részében nem tartották be. Bizonyos tüntetések és incidensek történtek, amelyek folyamán két arabot agyonlőttek. Az angol csapatok több, mint száz letartóztatást eszközöltek Galleában.

— **Ma engedik vízre a második új német cirkáló.** Berlinből jelentik: Wilhelmshafenben ma, szombaton engedik vízre a második német 35 ezer tonnás cirkáló, amelyet Tirpitz admirálisról neveztek el.

Modern Ortopédia
Orvosi rendelésre is
Kohn István Oradea, Parcul Traian 1. Női és férfi divatcipők.
Gipszlenyomat vétel.

— **Csang-Kai-Sek marsall felesége és a fogfájás.** Hongkongból jelentik: A kínai fővezér felesége a napokban olyan rettenetes fogfájástól szenvedett, hogy repülőgépre kellett ülnie, mert Csang-Kingben a jelenlegi főhadiszálláson nincs megbízható fogorvos. A repülőgépen több, mint ezer kilométert tett meg, hogy Hongkongba érkezzen. Több száz kilométeren olyan szakasz fölött repült el, amelyet a japán csapatok tartanak megszállva. Amikor a marsall felesége megérkezett Hongkongba és a fogorvos enyhítette a fájdalmát, nyilatkozott az újságíróknak, akiknek kijelentette, hogy egy cseppet sem törődött a japánokkal és egyáltalán nem félt azok bombáitól, mert mindenél sokkal kibíratatlanabb a fogfájás.

— **Átszervezik a bolgár kormányt.** Szófiából jelentik: Csütörtök este a bolgár kormány minisztertanácsot tartott, amelyen a kormány átszervezésének kérdését tárgyalták meg. A kérdés tárgyalására az adott időszereget, hogy képviselők az óriási szótöbbséggel bizalmatlanságot szavazott a kormánytaggyal miniszterrel szemben.

— **Vitos volt lengyel miniszterelnök hazatért a száműzetésből.** Varsóból jelentik: Vitos volt lengyel miniszterelnök, aki 8 évig száműzetésben élt Csehszlovákiában, visszatért hazájába. Vitos Pilsudski uralomra kerülése előtt, 1926-ban volt Lengyelország miniszterelnöke.

— **Anglia gazdasági egyezményt kötött Dániával.** Londonból jelentik: Nagy-Britannia és Dánia között gazdasági megállapodás jött létre. A megállapodás szerint az angol-dán koronával fog emelkedni. Stauning dán okronával fog emelkedni. Stauning dán miniszterelnök Dél-Jütlandban beszédet tartott, amelyben kifejtette, hogy Dánia nem aggódik egy közeledő határrevízió miatt. Hitler vezérkancellár több ízben kijelentette, hogy a nemzeti szocializmus nem exportáru és azt más nemzetekre nem akarja kiterjeszteni. Sajnálja mondotta a továbbiakban Stauning dán miniszterelnök, hogy akadnak olyan dán állampolgárok, akik idegen eljárásokat akarnak belevinni a dán választási mozgalomba.

— **Külföldi előkelőségek dr. Tataru királyi helytartónál.** Tataru Coriolan dr. Szamos-tartomány királyi helytartója a fővárosból hazaérkezve, tegnap megkezdte fogadásait. A délelőtti folyamán hivatalos ügyben Nes és Rau főfelügyelők keresték fel a királyi helytartót, majd pedig Cosoveanu repülőszázados jelent meg kihallgatáson. Virgil Beniban dr. szamosújvári püspöki vikárius rövid kihallgatása után külföldi vendégeket fogadott Tataru Coriolan királyi helytartó. Így Bouillon brüsszeli mérnököt, Logoluso kolozsvári francia kereskedelmi ügyvivőt.

Hitler kihallgatáson fogadta az új román követet

Berlin, március 31. Hitler kihallgatáson fogadta Radu Crutescu ujonnan kinevezett berlini román követet, aki átnyújtotta megbízó levelét és a távozó követ visszahívó levelét.

Radu Crutescu beszédében méltatta a két ország között létrejött gazdasági egyezményt, Hitler válaszában kiemelte a két ország közötti békés együttműködés jelentőségét.

Az Amerikában élő csehek akcióba lépnek

Cseh menekültek drámai magatartása a londoni repülőtéren. Gajda hívei is belépnek Hacha pártjába

Csikágó, március 31. (Rador.) A Reuter jelentése szerint az Északamerikai Egyesült Államokban élő csehszlovákok kongresszust készítenek elő, amelyen tervet dolgoznak ki új és szabad Csehszlovákia visszaállítása érdekében. A Reuter jelentése szerint az Északamerikai Egyesült Államok területén másfélmillió csehszlovák él.

London, március 31. Tegnap délután a croydoni repülőtéren cseh menekültekkel személyszállító gép érkezett. A hatóságok tudomásukra adták a menekülteknek, hogy nem engedélyezik az Angliában való letelepedésüket. Arra akarták készíteni őket,

hogy haladéktalanul szálljanak vissza a repülőgépre és hagyják el Anglia területét. A csehek azonban kijelentették, hogy ha kényszerrel alkalmaznak velük szemben, egytől-egyig kiugranak a magasba emelkedő repülőgépből. A pilóta erre kijelentette, hogy semmi körülménye között nem száll fel velük. Az intézkedésre jogosult hatósági közegek az esetet bejelentették feletteseiknek. Döntésről még nem érkezett hír.

Prága, március 31. Gajda tábornok felhívást intézett pártbíveivel, hogy lépjenek be a Hacha elnöke alatt megalakuló nemzeti szolidaritás pártba.

A nemzeti csapatok bevonultak Valenciába és Alicanteba is

Ostromállapotot vezettek be Madridban

Burgos, március 31. A nemzeti csapatok főhadiszállása csütörtök este közölte, hogy az újabb területeket elfoglaló nemzeti csapatokat a lakosság mindenütt a legnagyobb lelkesedéssel üdvözölte. A csapatok bevonultak Valenciába. A Valencia-Madrid közötti országhatár a közlekedés a legnagyobb biztonságban folyik. A nemzetiek a valenciai frontszakaszon 35 ezer foglyot ejtettek. A további hadműveletek során, a nemzetiek elfoglalták Alivantot is és megtakarították az ellenségtől Madrid környékét.

Mint Lisszabonból jelentik: Salazar portugál miniszterelnök és Nicolas Franco lisszaboni spanyol követ csütörtök este aláírták a portugál-spanyol barátsági és megnevezési szerződést.

Londoni jelentés szerint, Alba herceg londoni spanyol követet hazahívták Madridba.

Mint Madridból jelentik, a nemzeti csapatok parancsnoksága ostromállapotot hird

etett ki Madrid és környékére. Rendeletben kötelezték a város lakosságát, hogy a a birtokukban lévő összes fegyvereket azonnal szolgáltatassák be a katonai hatóságoknak. Egy másik rendelet megtiltja a lakoságnak, hogy a nemzetieket kedvezőtlen színben feltüntető rádióállomások leadásait hallgassák. Szigorú büntetések várják azokat, akik hamis híreket terjesztenek és sztrájkra vagy szabotázsra izgatnak. Bevezették az előzetes sajtócenzúrát is. Egyéb ként a nemzeti csapatok bevonulása óta a város lassanként visszanyeri nyugalalmát, sehol nem hallható már egyetlen revolver dörrenése sem. A közbiztonság rendezetlenül működnek, a szabadtéri piac rendezesen elárulit és megnyitottak a kávéházak és bárók is. Szombaton a huszarnokok is kinyitnak.

Alger, március 31. Miaya tábornok, a köztársasági csapatok elmenekült főparancsnoka kijelentette az újságírók előtt, hogy Mexikóban fog véglegesen megtelepedni.

NYILTTÉR*)

Tudomásomra jutott, hogy a vignettáim-mal ellátott üvegekben idegen bort hoznak forgalomba, ami által márkás boraim hamisítva kerülnek a fogyasztóhoz. Miértsem kérem a fogyasztókat ügyelni arra, hogy bor bevásárlásánál nemcsak a vignetta, hanem a viaszpecsét is nevémmel legyen ellátva.

Teljes tisztelettel:
Mordechai Bixenspanner
Cluj, P. M. Viteazul 30.

*) E rovatban közöltekért nem vállal felelősséget sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

Fondat: 1887.

Használjunk

Alapított: 1887.

Beck-kávét

BECK fabrica de Cafea VALEA LUI MIHAL

A harmadik Wald

Eddig két Waldról hallottunk sok dicsőretest. Abrahámról, a matematikusról, aki a napokban a Columbia-egyetemnek lett a tanára. Pályafutása dióhéjban: Középiskolai tanulmányait a kolozsvári Tarbutban végezte, ahol matezisben Antal Márk igazgató volt a mestere, később támogatója. Tizen-nyolc éves korában egyik dolgozatát Einstein professzornak küldte be, aki azt alaposan átnézte és tételtől-tétellel foglalkozott vele. Ez volt ifjúkori munkásságának indítéka, míg aztán Bécsben tanársegéd, majd a konjunktúra intézet matematikusa lett az Anschluszig, amikor állását ott kellett hagynia. Hazajött, innen Coloradóba utazott, ahová lektor-nak hívták az egyetemre.

Azóta, mint említettük, egy másik amerikai egyetem tanszéket adott neki. Mellestleg: dr Wald Abrahám szigoruan vallásos tudós, soha a szombatot meg nem szegte.

A másik: dr Wald Márton, mérnök. Róia akkor irtak sokat az újságok, amikor fel-találta azt a készüléket, amelynek segítségével a földalatti kábelek üzemi kihasználhatóságát a harminczorosára lehet fokozni.

A harmadik, a legfiatalabb: Hermann. Róia eddig egy-egy koncertben közreműködésével kapcsolatosan irtunk. Most egy technikai újítása miatt foglalkozunk vele. Wald Hermann, aki fizikus, apja maceszgyárát modernizálta át egészen új technikai módszerekkel, amelyek lehetővé teszik a Sulchan Aruch követelményeinek legrigorózusabb betartását. A zsidó rítus legfőbb követelménye ugyanis, hogy a pászka elkészítése során a tészta erjedése ki legyen zárva. A harmadik Wald ezt a követelményt technikailag oldotta meg. A tészta gépek gyurják boszorkányos gyorsasággal, precizen és tisztán. A tészta egy másik gépen megtrékonódik, a szükséges nagyságra aprózik, tökéletesen átszuródik. Fontos, hogy a tészta hideg maradjon, ami kizárja az erjedhetőséget mindaddig, amíg beugrik a hosszú, olajjal egyenletesen fűtött kenderébe, ahol 40-50 másodpercig fut a dróthálón. Nincs sem áthajlása a pászkanak, sem el nem ég, sem gyöngén nem sül. A „mace“ porhanyó, jóízű, a legjobb keksszel felveszi a versenyt és ami a legfontosabb: „glatt köser“. Vagyis higiénikus; hiszen az egész folyamat, a tészta készítésétől a csomagolásig nem vesz négy-öt percnél többet igénybe. Tavay is gépen történő macesütés javarésze, de akkor 14-15 perc kellett az elkészítéséhez. A kolozsvári macesznek ezentul híre lesz, akárcsak a nagybányainak, amely eddig a legjobb volt Erdélyben. (sz.)

Convocare

Banca de Credit Marunt și Economie S. A. Cluj

Inscrișă în Reg. Soc. Bancar sub Nr. 14/934. cu onoare convoacă pe on. acționarii săi la Adunarea Generală Ordinară

ce va avea loc la 21. Aprilie 1939., ora 11. a. m. în localul școlai ai Comunității Evreești din Cluj, Cal. Regele Ferdinand 52.

Ordinea de zi a adunării generale ordinare:

1. Darea de seamă a Consiliului de Administrație și raportul cenzorilor pe anul 1938.
2. Aprobarea bilanțului și a contului de profit și pierdere încheiat per 31. Decembrie 1938. precum și a bugetului pe anul 1939.
3. Descărcarea Consiliului de Administrație, a Comitetului de Cenzori și a Direcțiunii de gestiunea lor.
4. Repartizarea beneficiului net.
5. Alegerea Consiliului de Administrație conf. Legei bancară.
6. Alegerea a 3 cenzori și a 3 cenzori supleanți.
7. Propunerile numai atunci vor fi debătute, dacă aceste vor fi înaintate la Banca în scris cel mai târziu până la 19. Aprilie 1939., ora 12 a. m.

Dacă în ziua hotărâta nu se vor întruni numărul de acționari prevăzut de statute, adunările se vor amana pentru ziua de 30. Aprilie 1939., ora 20 p. m. când se vor ține în acelaș loc, în acelaș ordine și cu acelaș ordine de zi, ori care ar fi capitalul prezentat. În acest caz acționarii au dreptul de a depune acțiunile lor până la 28. Aprilie 1939.

Un membru nu poate avea decât a singură procură.

Consiliul de Administrație

— Tovább folytatódik a menekített arany beözönése Amerikába. Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államokba tovább folytatódik a menekített arany beözönése. Pillanatnyilag 63 millió dollár értékű nemesfém-küldeményt várnak Európából. E hét elején 175 millió dollár értékű arany érkezett az USA-ba.

A zsidó nép felelete,

a zsidó öntudat vállalása,

a zsidó jövő záloga:

a sékel!!

Wald

...ottunk sok dicséretet matematikusról, aki a...
...vetemnek lett a ta...
...jbaa: Középiskolai...
...vári Tarbutban vé...
...ntal Márk igazgató...
...ámogatója. Tizen...
...dolgozatát Einstein...
...aki azt alaposan át...
...gla"ozott vele. Ez...
...ának indítéka, míg...
...d, majd a konjunk...
...sa lett az Anshlus...
...lett hagytnia. Haza...
...zott, ahová lektor...

...egy másik ameri...
...dott neki. Mellest...
...uan vallásos tudós...
...nem szegte...
...rton, mérnök. Róia...
...társágok, amikor fel...
...ameynek segítségé...
...zemi kihasználható...
...a lehet fokozni...
...atalabb: Hermann...
...ertbei közreműködé...
...nk. Most egy tech...
...kozunk vele. Wald...
...apja maceszgyárát...
...uj technikai mód...
...vé teszik a Sulchan...
...legrigorózusabb be...
...egfőbb követelménye...
...lkészítése során a...
...zárvá. A harmadik...
...t technikailag ol...
...pek gyurják boszor...
...cizen és tisztán. A...
...megvékonyodik, a...
...rozódik, tökéletesen...
...a tézta hideg ma...
...adhatóságot mind...
...osszu, olajjal egyen...
...ahol 40-50 másod...
...Nincs sem áthajlása...
...m ég, sem gyöngén...
...hányó, jóízű, a leg...
...versenyt és ami a...
...er". Vagyis higiénia...
...amat, a tézta készi...
...nem vesz négy-öt...
...Tavaui is gépen tör...
...sze, de akkor 14-15...
...séhez. A kolozvári...
...re lesz, akárcsak a...
...eddig a legjobb volt...
... (sz.)

Bornemisa Sebastian nyilatkozik a város időszerű problémáiról

Kolozsvár városának harca a földgáz bevezetéséről

(Uj, március 31. Dr. Bornemisa Sebastian polgármester a hét elején Bucurestibe utazott, ahol résztvett a Nemzeti Ujjászületés frontja legfőbb tanácsának ülésén és fővárosi időszerű kérdéseiben illetékes minisztériumokban tanácskozzék. Többnapos bucaresti tartózkodása után a polgármester tegnap érkezett haza és a sajtó előtt nyilatkozott tárgyalásairól és a napirenden lévő városi kérdésekről.

— Bucuresti tartózkodásom során — mondotta a polgármester — felkerestem Armand Calinescu hadügyminiszter urat, akivel a hadgyakorlatokra behívott városi tisztviselői ügyében tárgyaltam. A hadügyminiszter ur felhatalmazást adott arra, hogy összeírjam a város ügyvezetésénél nélkülözhetetlen tisztviselőket, akiket a katonai szolgálat alól mentesíteni fog. Ugy terveztem, hogy a miniszter urral tárgyalni fogok a kaszárnyák ügyében, mert az a szándékom, hogy ezt a kérdést megoldáshoz juttassam. Mélyreható tárgyalásra az ügyben nem kerülhetett sor, mert az utóbbi napok eseményei rendkívül lekötik a minisztert és így a kérdésben nem tudtam eszmecsere-t folytatni. Remélem azonban, hogy a legelső kínálózkó alkalommal módomban lesz a kaszárnyák régóta húzódo kérdését dűlőre vinni.

— En mindenesetre mindent elkövetek. — mondotta a polgármester, — hogy a város valamilyen módon ellenszolgáltatást kapjon a kaszárnyákért. Arról, hogy a többi érdekelt városok vezetői mit fognak tenni, egyelőre nem tudok semmit.

— Hogy áll a földgázkérdés ügye?

— Harminc nappal ezelőtt felszólítást intéztünk a Sonametan igazgatóságához és kértük, adjon alkalmat a tárgyalások újrafelvételére. A földgáztársaság még válasza se méltatta levelünket. Ennek ellenére még ebben az évben dönteni akarok a földgáz bevezetéséről. Eppen ezért utasítást adtam, hogy a Sonametan társaság újlag kapjon felszólítást a tárgyalások megkezdésére. Elhatároztam: ha ezuttal sem kapok választ, jelentést teszek a gáztársaság eljárásáról a minisztériumnak és kéni fogom, hogy a Sonametanak a várossal kötött szerződését hatálytalanítsák. Ha ez megtörténik, amire esztleg sor kerülhet, német tőkésceporttal lépek összeköttetésbe, hogy a földgáz bevezetését végre megvalósítsam.

A kéményseprők jogainak rendezéséről a következőket mondotta a polgármester:

— A kéményseprőmesterekkel jelenleg tárgyalásban állunk, hogy azok, akiknek alkalmazását a városnál biztosítani nem lehet, nyugdíjat kapjanak. Erre a célra bizonyos összeget a költségvetésben is előirányoztam. Minden igyekevéssel arra törekszem, hogy a kéményseprőmesterek ügyét rendezzem. A kéményseprőmesterek felállították követeléseiket, közöltem a város álláspontját is és most a két álláspont összeegyeztetésére van szükség. Ebben az irányban hétfőn fogunk tárgyalni. Remélem, hogy a tárgyalások eredményesen befejeződnek és ezzel az ügy végkép lezárul — fejezte be nyilatkozatát a polgármester.

Funk birodalmi bankkormányzó korszakalkotónak nevezte a román-német kereskedelmi egyezményt

A német Birodalmi Bank elnöke az aranyfedezettel való végleges szakítást és a munkaváluta általános bevezetését jelentette be

Berlin, március 31. (DNB.) Funk gazdasági miniszter, aki a Reichsbank elnöke is, tegnap a pénzügyi helyzetről beszédet mondott.

A politikai erősödés — mondotta — a gazdasági megerősödést is jelenti. Ez a jelenség mutatkozott a Harmadik Birodalomban is, mely ma a világ legnagyobb ipari állama lett. Olyan tekintély, amelyet ma már figyelmen kívül hagyni nem lehet. Ezután felemlítette a német-román kereskedelmi szerződést, amelyet korszakalkotónak féltelzett, majd a nemzetközi kölcsönökről beszélt és így folytatta:

— Németországnak nincs szüksége erre, mert vagy meghajlik a szükségre utalt amerikai arany előtt, vagy elfogadja az új gazdasági elvet, amely a munkát tekinti fedezetnek az arany helyett. Németország a munkát tekinti egyetlen fedezetének, de emellett nem volt még olyan kinyújtott kez, amelyet el ne fogadott volna és minél erősebb lesz politikailag, annál fokozottabb mértékben teszi azt.

A továbbiak során utalt arra, hogy Németország gazdasági forrásai az Északi tengertől a Fekete tengerig terjedő óriási területekre szélesedtek ki.

Ez a körülmény az eddiginél jobb és eredményesebb termelési lehetőséget biztosít az összes érdekelt államok részére. A legújabbban megkötött román-német gazdasági egyezményvel kapcsolatosan Funk kijelentette, hogy az újrendszerű gazdasági megállapodások lehetőségét nyitotta meg. Az egyezményvel kapcsolatosan nem kereskedelmi és pénzügyi érdekekről van szó, hanem arról a törekvéstről, hogy egyesítsék az összes gazdasági erőket a természeti kincsek megfelelő és tervszerű rendszer alapján történő kiaknázására. Németország hosszulejáratau hitelt nyújt Romániának. A német ipartermékek és fegyvergyártmányok ellenértékét a román nép munkájának termékeivel fizeti meg. Azok a német ipartermékek, amelyeket Németország Romániának szállít, az erős devizával egyenértékű fedezetet és értéket jelentenek és ily módon Románia nemcsak a tervszeres munka észszerű ütemét valósít-

ja meg, hanem egyben a valuta stabilitását is biztosítja.

— Soha nem fogjuk megengedni, hogy Németország gazdasági alárendeltje legyen a valuta politikának és a nemzetközi pénzügyi műveletek üzérkedő konjunktúrájának függvénye legyen.

A tőkészegény országok nem lehetnek többé a külföldi kölcsönök jobbágya. A nemzetközi együttműködés helyreállításának érdekében és az új világgazdaság alapjainak megteremtése céljából Németország tárgyalásokat kezdeményezett és folytatott Angliával és Franciaországgal, amely tárgyalások azonban a legutóbbi események miatt megszakadtak.

— Most már azonban — folytatta fejtegetéseit Funk miniszter — hogy a közép-európai kérdések nagyrésze végleges rendezést nyert, nyomatékosan nyilvánult meg a tárgyalások folytatásának szükségessége. Németország és Olaszország között a gazdasági erők megszervezése és szoros együttműködése már megtörtént és ez csak mindkét ország javára szolgálhat. Angliának semmi oka és joga nem volt ahhoz, hogy elkobozza azoknak az állampolgároknak magánbankszámlákon levő javait, amely állampolgárok ma a német birodalom protektorátusát élvezik.

Végül kijelentette Funk, hogy a Reichsbank új törvénye a lehető legkisebbre korlátozza a külföldi tőke érdekvallalási lehetőségét a német birodalmi banknál. Ennek az érdekeltségnek megfelelő kártalanításáról gondoskodás történt.

— Einstein elvállalta egy tudományos film rendezését. Newyorkból jelentik: Az emigrációban élő világhírű matematikus, Einstein leánya Párizsban tartózkodik. A Ce Soir munkatársának sikerült intervjut kapnia. Einstein leánya állítólag a lap munkatársánál kijelentette, hogy édesapja Princetownból Hollywoodba utazott, ahol elvállalta az egyik film rendezését. A film a relativitás elméletével foglalkozik s valószínűleg magának Einsteinnek kissé zaklatott életét örökíti meg. A filmben szerephez jutnak a legnevesebb amerikai filmesillagok.

Párizsban parafálták a román-francia kereskedelmi egyezményt

Fokozott érdeklődést tanúsít Franciaország a román piac iránt

Párizs, március 31. A román-francia kereskedelmi szerződést csütörtökön parafálták a francia kereskedelmi minisztériumban, a két állam kereskedelmi küldöttségeinek jelenlétében. Az egyezmény aláírásának hivatalos ceremóniája a külügyminisztériumban fog végbemenni és azon jelen lesz Tatareanu párizsi román nagykövet, Bonnet francia külügyminiszter és Gentin francia kereskedelmi miniszter.

A kereskedelmi szerződés szombaton lép életbe. A hat hónapig elhuzódó tárgyalások során számos nehézség merült fel. Az egyezményvel egyidőben lép életbe a francia-jugoszláv szerződés is. Romániában éppugy, mint Jugoszláviában, a tényleges árak mintegy 25 százalékkal magasabbak, mint Franciaországban, egrýrszt a devizának a leértékelt frankkal szembeni mesterségesen magas árfolyama miatt, másrészt a német konkurrencia miatt, amely a természetbeni csere — árut az áruért — rendszer segítségével kiséjajátja csaknem az egész közép-európai termést a világpiaci árnál lényegesen alacsonyabb árakon.

A jugoszláv kivitelt teljes egészében, a román kivitelt pedig javarészben — a petróleum kivételével — mezőgazdasági termékek alkotják. Franciaország, minthogy maga is mezőgazdasági állam, csak korlátozott felvételi lehetőségeket nyújtott a két ország számára.

A fenti okok miatt Romániának és Jugoszláviának Franciaország felé irányuló kivitelenemcsak hogy nem tudott felesleg felmutatni a francia behozattal szemben, hanem ellenkezőleg, a Franciaországból való behozatal tulszárnyalta az oda irányuló ki-

árfolyam csökkenése folytán a francia termékek fokozottabb mértékben váltak megközelíthetővé a középeurópai piacok számára. Ez a tény annál is hátrányosabb volt, hogy Jugoszlávia és Románia egyaránt tartoznak kamatot fizetni és törleszteni a francia piacon felvett kölcsönöket, de az ehhez szükséges deviza fölött képtelenek rendelkezni, ha Franciaország felé irányuló kivitellük többit produkál, mint amennyit a Franciaországból behozott árukért fizetniük kell.

A francia-román és francia-jugoszláv kereskedelmi kapcsolatok régi súlyának helyreállításához szükség volt arra, hogy a román és jugoszláv termékeket a francia vásárlók számára megközelíthetővé tegyék. Ennek érdekében Franciaország 60 százalékkal csökkentette a román és jugoszláv agrár termékekkel szemben a behozatali illetékeket.

Az egyezmény értelmében Franciaország nagy petróleum-vásárlásokat fog eszközölni Romániában, az ezzel kapcsolatos költsékek el fogják érni a 200-300 millió frankot, az 1938. évi 150 millió frankkal szemben. A román petróleum ára Franciaországban magasabb, mint a más országokból odaszállított petróleumé, ezt azonban megfelelő vámrendszerrel fogják ellensúlyozni. Ezzel szemben Franciaország is nyugodtan fog szállíthatni a román piacra kész termékeket, mert ezeknek kifizetése biztosítva lesz. Az egyezmény biztosítja Franciaország számára a román külkereskedelemben elfoglalt hagyományos helyét anélkül, hogy ezáltal igyekeznének valamilyen konkurrenciát kiküszöbölni.

Államosító marosvásárhelyi gazdasági átrétegzés alában

két esztendő mezőgazdasági iskolát.

A Központ reprezentánsainak részvételével lefolytatott megbeszélésen az a vélemény alakult ki, hogy a mezőgazdasági iskola létesítéséhez és fenntartásához szükséges közel egy millió kétszáz ezer Lei évi szubvenciót — a Központ időszakonkénti és a szükséghez képest való támogatásán kívül — Erdély zsidóságának kell előteremtenie. A fenti összegből Tg.-Mures évente 100.000 Lei felhozatalát vállalta, egyben pedig biztosította a központi képviselőket arról, hogy a mezőgazdasági átcsoportosítás munkálatai szempontjából feltétlenül szükséges mezőgazdasági iskola életre hívásában mindenkor a központi vezetés rendelkezésére áll.

Marosvásárhely zsidóságának áldozatkész-sége a zsidó ifjúsági nevelés szempontjából valóban figyelemre méltó és követendő példa kell, hogy legyen Erdély zsidósága számára. Mert csak ilyen s ehhez hasonló áldozatkész-ség segítségével lehet megvalósítani a sokat vitatott zsidó gazdasági átcsoportosítás egyik elengedhetetlen fontosságú instrumentumát: az erdélyi zsidó mezőgazdasági iskolát, amelyhez hasonló egész Európában — Lengyelországot kivéve — csak egy van és ez a MIKÉFE (Magyar Izraelita Kézműves és Földműves Egyesület) által alapított és fenntartott földműves iskola.

Erdélyben az átrétegzés problémája csak úgy fog megoldást nyerni, ha a zsidó ifjúság ipari átképzése mellett a mezőgazdasági átcsoportosítás ügyének mielőbb gazdája akad. Ez pedig nem lehet más, mint egy jól megszervezett, életképes, egészséges alapokra fektetett és Erdély egész zsidósága által fenntartott mezőgazdasági iskola.

M. MŰVÉSZET

ÁPRILIS 6. ELŐADÁS LESZ A SZINHÁZBAN

at d. u. 5:

Írttem feleségül

Ék első olcsó hely áras előadása.)

ut este 8:

Bubus

... az évad legkacagatósabb zenés vigjátéka.)

nap d. u. 3:

csikós

(Borovszky Oszkár vendégjátéka. Olcsó hely árákkal.)

Bizánc

(Borovszky Oszkár vendégjátéka.)

Vasárnap este 9 és hétfő este 9: **Bubus**

Kedd, szerda fél 9:

Tartuffe

(A világirodalom nagy vigjátékainak ciklusában, teljesen új, modern rendezésben és betanulásban.)

HETI MŰSOR:

Szombat d. u. 5: Angyalt írttem feleségül. (Vaszary Gábor és Eismann Mihály zenés vigjátékának első olcsó hely áras előadása.)

este 9: Bubus. (Az új Vaszary—Szécsén —Losonczy vigjáték harmadszor.)

Vasárnap d. u. 3: A csikós. (Borovszky Oszkár vendégfelléptével. A nagy sikerrel felújított népszimű első olcsó hely áras előadása.)

d. u. 6: Bizánc. (Borovszky Oszkár vendégfelléptével. Hatodszor.)

este 9: Bubus. (Negyedszer.)

Hétfő fél 9: Bubus. (Ötödször.)

Kedd fél 9: Tartuffe. (Moière halhatatlan vigjátéka, teljesen új betanulásban. Tartuffe: Kovács György, Dorina: Havady Nagy Ilonka, Orgon: Tóth Elek, Pernelené: Beness Iona, Elmire: Erényi Böske, Marianné: Faludi Márta, Valère: Nagy István, Damis: Lantos Béla, Cléante: Mészáros Béla, Loyol: Szabados Árpád. Premierbérlet 29. szám.)

Szerda fél 9: Tartuffe. (Rendes bérlet 29. Irodalmi bérlet 20.)

Csütörtök, péntek, szombat: Hivatalos színházi szünetnapok.

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Nápolyi éjszakák. Ragyogó kiállítású zenés film, főszerepekben: Vivian Romance, Mireille Balin, Tino Rossi világhírű énekes, aki a következő dalokat énekli: Mia Piccolina, O sole mio, Santa Lucia, Tarantela.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Szenzációs dupla műsor: I. Kelet leánya, főszerepben: Anna May Wong. II. Bulu, a fehér tigris. Szenzációs kalandorfilm, melynek cselekménye az előttünk ismeretlen dzsungelben játszódik le.

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

A lázadó hős. Egy skót szabadsághős izgalmas küzdelme hazájáért és szerelméért. A törzsek fellázadnak az elnyomók ellen. Eddig nem látott izgalmas jelenetek sorozata. Főszerepekben: Warner Baxter, Freddie Bartholomew és Arleen Whelan. Előtte két premier hirodó: Metro és Fox.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

Premierslágér!
A négy nővér. Rendezte: Kertész Mihály. Főszereplők amerikai tündérszépességű filmszínésznők: Priscilla Lane, Rosemary Lane, Lola Lane és Gale Page.

RIO MOZGO MŰSORA:

Ma 3, 6 és 9 órakor nagy kettős slágér:
I. Az elátkozott völgy. Az évad legnagyobb színes film slágere, mely az amerikai Wild-Westen játszódik le. Fősz. George Brent és Beverly Roberts.
II. Cămpina urnője. Melynek csodás felvételei Romániában történtek. Fősz.: Gustav Fröhlich és Dorothea Wiek.
III. A legújabb Metro hirodó.
Hétfőtől: Az arabiai éjszakák. II. Az angyal.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

Hatalmas dupla műsor: I. Orkán. A jelenkor legszebben megrendezett szenzációs drámája. Dorothy Lamour, Jon Hall, II. Scipio, az afrikai hős. Monumentális film. Az olasz filmgártás büszkesége. Annibale Ninchi, Pilotto Camillo.
Jön: Marco Polo.

APRÓ HIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állástkeresők, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közzéteszünk. Jellegű levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztól leveleket továbbítunk.

FÜGGŐNYEINK, AGYTERITŐNK NEM KÜLÖZHETETLENEN HUSVÉTNAK REMENYTKELTŐ UNNEPI HANGULATAHOZ. Valódi vert csipkészetből. KIVANT MÉRTEBEN „DER-BESCO” függönykellékszaktületben. Gólya áruház feletti emeleten.

Nyugdíjas tisztviselő, perfekt román nyelvbírassal és irodai munkálatokban való jártassággal, szerény feltételek mellett állást keres. „Szorgalmas” jellegre a kiadóba.

Jobb zsidó nő keres olyan ortodox házat, ahol főzésért husvéton keresztül kosztot kapna, minden támasz nélkül vagyok és 15 napig Pasteur-oltások miatt itt kell tartózkodjak.

„Carmel” ort. kóser étterem husvétülnepre csak korlátot mennyiségben fogad el előfizetőket, miért is kériet igyekezni mielőtt a létszám megtelt. Széderesték ünnepe formában lesznek megtartva. Tisztelettel: Kesztenbaum Berta Cluj, Calea Regele Ferdinand 33. Elián-ház.

Tanítványképzés! Cosmetica „Boté” Hamburg, Regele Ferdinand 34 II. Telefon 20-11.

Butorozott szoba fürdőszobahasználattal (esetleg konyahasználattal is) két személy részére április 1-re kiadó. Klein, Str. Regina Maria 9.

„BRISTOL” כשר . ארטן . étterem-bodega Cluj. Regele Ferdinand 37. Buhusi posztólerakattal szemben. A pészachi ünnepekre előjegyzéseket úgy bentétekezésre, mint kihordásra vasárnapig elfogadunk. Prima minőségű פסח פו lekencei és emyedi fajbörök közvetlen a termelőtől 20 lej föl feljebb. Valódi kisütös szilvérium. Mielőtt husvétüi italszükségletét beszerzi, kérjük megjelölni kiváló borainkat.

Kerések gyakorlott zsidó nevelőnöt két fiúgyermek mellé, román, német nyelvtudással. Spitzer Norbert Oradea, Str. D. Popoviciu 2.

Mindenféle fűszer, zománc, porcellán, üvegáru, pászka és liszt של פסח legolcsóbb árban kapható Gospoderie Stein Nicolae Brasov, Str. Reg. Maria 6.

Kerések románul, németül beszélő zsidó leányt 3-7 éves leánykaimhoz. Markovits Satumare, Regele Ferdinand 5.

Magános özvegyember szerény igényű gazdaasszonyt keres. Fuchs Satumare, Teofil Dragos 14.

Kiadó májusra első emeleten, napos oldalon 3 vagy 4 szobás, hallos komfortos lakás. Irodának vagy orvosi rendelőnek is megfelelő. Értekezhetni a háztulajdonossal. P. Mihai Viteazul 39.

Zongora, gyakorlásra kiválóan alkalmas. Igen olcsón eladó. Klein, Str. Regina Maria 9.

Figyelem! Husvétüi kóser birt a legjobbat és legolcsóbbat csak az „Astra”-nál kaphat. P. M. Viteazul 10.

Kristályvíz של feles és literes üvegekben megrendelhető a gyárnál. Masaryk 21, vagy Pardess bodegában.

Férjhez adnám háziasan nevelt, szép és jó megjelenésű 24 éves leányomat szolid, intelligens zsidó iparos vagy kereskedőhöz. Homomány százezer lej, kelengye és jómódú rokonság. Komoly ajánlatok „Biztos megélhetés” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek.

Tisztviselőnő keres ugyancsak tisztviselőnő lakótársat csinos egyszobás garzonlakáshoz. Csak szolid és komoly érdeklődők adják le címüket a kiadóhivatalban.

tornát megrendezni és a meghívottak között magyar, lengyel, jugoszláv és bolgár vasutas sportolók is szerepelniének. Amenyiben a nemzetközi helyzet engedi, valóságos kis „vasutas-olimpiát” hoznak össze.

Bican, az egykori bécsi, legutóbb prágai csatárjátékos, akit sokan Európa legjobb középsatárának tartanak, hír szerint, Dél-Amerikába szerződik.

Angol lapjelentések szerint illetékes sportkörök megtiltották az angol sportlakulatokat, hogy Németországban játszanak.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, április 1.

Bucuresti. 7: Hanglemezek, torna, étrend, orvosi tanácsok. 12: Hanglemezek. 13: Időjelzés, sporthírek. 13.05: Vidám dalok, hanglemezek. 14.10: Hírek. 14.30: Kozákkórus és balalajkazenekar. 15.10: Időszéri közlemények. 17: Az Országör Szervezet órája. — 18.15: A munka és jókedv órája. 19.15: Időjelzés. 19.17: M. Tican előadása Szevilláról, hanglemezekkel. 20: Constantin Gerota felolvasása az óskori halotti szokásokról. 20.15: Április elseje, Horea Furcusa hangjátéka. — 21: Rádióposta. 21.15: A rádió zenekara. 22: Hírek. 22.15: Táncmuzsika hanglemezeken. 23: Hírek. 23.15: Stanescu zenekara. 23.45: Francia, olasz és angol hírek.

Jeruzsálem. Délután 1.30: Pontos idő, hírek héberül. 1.40: Zene. 2.10: Előadás. 2.20: Hírek angolul. 5.15: Könyvű zene. 7.30: Hamavil. 7.35: Előadás Franz Oppenheimről. 7.45: Időjárás, hírek héberül. 8: E. Lubrani: előadás. 8.25: A jeruzsálemi héber rádió zenekarának hangversenye. 9.15: Időjárás, hírek angolul.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 13.10: Szalonzenekar. 13.30: Hírek. 14.30: Hanglemezek. 15.35: Hírek. — 18.30: Chopin 24. Preludium, zongorán. 19.50: Cigányzene. 21: A zenélő óra. Harsányi Zsolt vigjátéka. 23: Hírek. 23.20: Budapesti hangversenyzenekar. 0.30: Jazz. 1.05: Hírek.

Palesztinai diárium

Purim táján nagy volt a hideg éjszakáink. A lapok fantáziája csodamódra tüzet fogott ettől a hidegtől: Egy megtagyott arab hírét hozták. Jeruzsálem közelében akadtak volna rá az országuton.

Ne vegyék tőlem rossz néven, ez az arab a fiúmei cápára emlékeztet. Felbukkanásával kezdődött hajdanában-danában a kárikula. És a drótostóra — bocskorából rágták ki a farkasok — aki viszont a farkasordító hideg szezonjának kaputárója volt régmúlt ifjúkoromban.

Mert ez a palesztinai hideg még sem volt, távolról sem volt akkora, hogy akár a legyengébb áltözetű arab is megfagyhatott volna tőle. Legfeljebb megdideghet-e ökelmét.

Es akadt egyéb efféle szenzáció is a napokban. A luddi repülőter volt a színtere. Detektív regényekbe illő történet.

Megérkezik az egyik repülőgép. Az utasok, amint illik, átadják az utleveleiket. Az illetékes hivatal ellenőrzés alá veszi őket. Az egyik utlevél gyanú ébreszt. Szalad a hivatalnok, hogy becítálja a tulajdonosát. Nem találják, eltűnt. Mig a vizsgálat folyt, autóra pattant — a gépkocsi már várt rá — és odébállott.

De ottmaradt a podgyása. Nosza, rajtaütöttek s átvizsgálták. A vizsgálat eredménye háborzongató. Az utas kém volt, egy agresszív európai állam besugója, hirtelen titkos rendőrségének embere. Hamis utlevéllel jött az országba és mert tartott a vizsgálatról, idejében ellillant. Csak a holmiját hagyta a repülőteren, helyette a kofferje került az angol rendőrség kezére. Zavaros ügy, kissé logikátlan is. Seba, szép nagy címek alatt lehet közölni. Ez is valami.

Haareben egy elesett zsidó rendőrnek fényképpel ékesített nekrológiát olvasom. Cevi Wagnernek hívták, Isten nyugtassa és most 30 napja, hogy egy arab golyó Cefatban halálra sebezte. Jesivából került a rendőrséghez és jóideje Transjordania volt az állomáshelye. A nekrológ kiemeli, hogy még ott is, jókora távolságban minden zsidó környezettől, sohasem feledkezett meg... a mindennapos „tefillin-légeléséről“.

Mekkorát változott a világ Palesztinában, hogy a tefillin bekerült a zsidó hősök kellei közé.

A „Loyd jami ereciszraeli“, a tavaly leégett Har-Hakermal hajó tulajdonosa, az idén fizetett először osztalékot. Négy százalékot oszt ki részvényesei között.

Még egyszer az időjárás: Március 12-én vízseriben rekkenő meleg kerekedett. — Ámszinnak nevezném, ha tudós kollégáim nem oktattak volna ki, hogy chamszin abul ötvenet jelent és hogy csakis a pérech és sabuot közötti 50 napon van helye. Ha máskor jelentkezik, — „nem gilt.“ — Indazonáltal rendületlenül izzadtunk, a melegébb nem különösen rosszul érezte magángébb.

Az egész kellemetlenség egyetlen napig tartott. Estére hűvös szél jött a tenger felől és záporosó zuhogott.

Van már toceret haarec „Quaker“ is. Egy nachlatjiczchaki gyár készíti. Errefelől is kelletje van ennek a zabkészítménynek. — Tejjel-vajjal nyakonöntve reggelire vacsorára eszik és mindenekelőtt a gyermekeket tömik vele, mert erősen tápláló.

Csehszlovákia bekebelezésével megnövekedett Németország palesztinai importja. Husz százaléka teszi ki az össz-behozatalnak, s meghaladja az Anglia és a dominiomok importját is. Csehszlovákiában egyébként jelentős kinnlevőségei fagytak be a narancsexportnak.

Aháborus hírekre kibújt Tel-Avivban egy gázárc-üzlet: a katonaság által felülvizsgált és alkalmasnak talált gázálrcokat árul. Potom 90 grust, törökül piastert követel darabjért. Hamarosan kiderült, hogy ádrágító egy a boltos, mert odébb Egyiptomban összeviszza 25, legfeljebb — prima minőségénél — 35 grus egy jóra való gázálarc ára.

A kereslet egyelőre jelentéktelen ebben a bizar cikkben. Tel-Aviv kávéházi közgazdászai megállapították, hogy a gázmaszkos Purim előtt kellett volna kinyissa a boltját. Akkora tájt erősebb tudvalevőleg az érdeklődés zsidó körökben — maszkák iránt.

Megérkezett a testileg aprócska, szellemileg kimagasló Max Brod Tel-Avivba. A Selbstwehr szerkesztőjével, Felix Weitsch-sel együtt érkezett és százfőnyi cseh-szlovákiai bevándorlóval, akik pontosan 30 perccel a német megszállás előtt hagyták el a cseh határt. Csak átmenetileg marad a zsidó városban. Kibucban akar élni.

A telavivi városi tanács most tárgyalja az 1939-es költségvetést. Az idén is meghaladja — három évvel az arab terror kezdete után — a félmillió fontot. Közmunkákra 270 ezer fontot szántak. Új utakat aszfaltoznak ki, rendezik a tengerpartját, amit kissé elügyetlenkedtek a városépítés kezdetén, az egyre gyarapodó gyermekesreg néhány iskolát kap — pompás iskolák épültek itt az utolsó pár évben, esztétikai és egészségügyi szempontból egyképpen mintaszerűek — és központi állomás épületet a városközi autóbusz és taxiközlekedés.

Az ereciszrael-libanoni határon egész falut vásárolt meg egy zsidó társaság. Mintegy 48 ezer font volt az ára.

A kófer hajisuv izléses kis bádógtáblával jelöli meg azoknak lakását, akik eleget tettek kötelezettségüknek ezzel az önvédelmi-alappal szemben. Egyéb Kófer hajisuv hírek: A macesz, a bor is bekerültek a Kófer-hajisuv fogyasztási adóval terhelt áruk sorába. Egy angol hajó matrójai hat és félfontot gyűjtöttek a Kófer-hajisuv számára. A revizionisták oppozíciója viszont még egyre tart ellene.

A jeruzsálemi egyetem megünnepelte Einstein professzor 60. születésnapját. Einstein az alapítás óta elnöke az egyetem akadémiai tanácsának, 1923-ban előadást is tartott a Scopus hegyen. Héberül kezdte és franciául folytatta. A Közélettel egész kulturális vezérkara felvonult a tiszteletére. A relativitás elméletének kéziratát az egyetemi könyvtárnak ajándékozta.

A jeruzsálemi óvárosnak a zsidó fertályba nyúló sikátorait befalaztatta a rendőrség. Az arab merénylők — többnyire kis-korúakat használnak a terroristák erre a célra, mert rájuk nem vár akasztófakötél, ha elcsipik őket — ezeken a sikátorokon osontak el bombavetések, revolverlövések után. A még megmaradt bejárat vaskaput és őrséget kapott.

A százezer lakosu Jeruzsálem költségvetése mindössze 130 ezer fontra rug, a 150 ezer lakosu Tel-Aviv 500 ezer fontjával szemben. Erre a 150 ezer fontra is csak a 70 ezer főnyi zsidó lakosság közterheiből futja, a zsidók viselik a terhek orozslánrészt. Ha a zsidók nem lennének, Jeruzsálem is a városi jelleg nélküli arab városok színvonalán élne.

Palesztina villany-fogyasztása megint megnövekedett. A tavaly januári 4203 kilowattal szemben az idei januárban 4372 kilowatt a fogyasztás.

A telavivi kikötőben eddig naponként 150 certifikátos utas léphetett csak partra. Most napi 300-ra emelték a certifikátos utasok számát. Ez a szám sem kielégítő. Ismételten megtörténik, hogy sok utas, aki Tel-Avivban szándékszik kikötni, kénytelen továbbutazni Haifába, mert a 300-as szám betelt.

A tavaly 2000-en vettek igénybe ingyenes máceszt Tel-Avivban. Az idén — sajnos — 3500-ra növekedett az igénylők száma.

Március 19-én este két ízben énekelt Edit de Pergosa (Léb Mukli) a jeruzsálemi rádióban. Husz percig a héber program keretében héberül, majd 15 percig az angol műsorban belül olaszul. Hangja, ének-kultúrája általános méltatásra talált.

Tizenöt kulturális egyesület összefogott a héber nyelv védelmére. Közös bizottságot alakítottak, amely felügyel rá, hogy semmiképpen se essék csorba a héber nyelv vezérszerepén és jogain a jisivon belül.

Jeruzsálem katonai parancsnoksága megdorgálta a jaffai kapu és a Merchaz hamiszhari környékének arab boltosait. Ismételten megtörtént, hogy menekülő merénylők náluk találtak buvóhelyet. Ha a kereskedők a jövőben nem támogatják munkájukban a katonaságot és a rendőrséget, bizonytalan időre eltűntik őket mesterségük folytatásától.

KÖZGAZDASÁG

A három ezrelékes folyószámlai illetékek befizetési határidejét április 25-ig elhalasztották

Bucuresti, március 31. Megirtuk, hogy az Ugir memorandumot intézett a pénzügyminiszterhez, amelyben rámutatott arra, hogy a 3 ezrelékes folyószámla illetékekre vonatkozó rendelkezések mennyire homályosak és éppen ezért a vonatkozó rendelkezések

megváltoztatását kérték. A pénzügyminiszter válaszában ígéretet tett a kérdés megvizsgálására és a vonatkozó módosító rendelkezés közzétételéig a 3 ezrelékes folyószámlai illetékek befizetési határidejét 1939 április 25-ig meghosszabbította.

Mekkora hiteleket nyújthatnak a bankok egyes üzletleleiknek?

Módosították a banktörvényt

Bucuresti, március 31. A Hivatalos Lap március 30-i száma rendeletét közöl, amellyel a kormány módosította a banktörvénynek a hitelnyújtásokra vonatkozó 37. cikkének 1. pontját. A módosító törvények szerint a bankok egyetlenegy üzletfelüknek sem nyújthatnak a saját tőkék 5 százaléknál nagyobb hitelt. Bármely üzletfelüknek ennél nagyobb összegű hitel engedélyezése kizárólag az igazgatótanács (Consiliul de administratie) hatáskörébe tartozik. A banktörvény 37. cikkének többi pontjai változatlanok maradtak. A módosító törvények bizonyos megszorítást tartalmaz a régi törvényvel szemben. A módosító törvényekkel a kormány a bankokat az immobilizálódástól akarja megóvni. A módosító törvényekkel azonnal életbelépett.

lag az igazgatótanács (Consiliul de administratie) hatáskörébe tartozik. A banktörvény 37. cikkének többi pontjai változatlanok maradtak. A módosító törvények bizonyos megszorítást tartalmaz a régi törvényvel szemben. A módosító törvényekkel a kormány a bankokat az immobilizálódástól akarja megóvni. A módosító törvényekkel azonnal életbelépett.

A gabonaexportőrök tárgyalásai a buzaexportprémium fizetési határidejének meghosszabbítása érdekében

Bucuresti, március 31. A buzaexportprémium fizetési határideje, valamint a CFR kedvezményes buszszállítási tarifájának határideje április 9-én lejár. A Gabonaexportőrök Szindikátusa akciót indított, hogy a kormány ezt a határidőt hosszabbítsa meg. A nemzetgazdasági miniszter felszólította a

gabonaexportőröket, hogy készítsenek tervezet arra vonatkozóan, hogy az 1938. évi termésként meg exportra váró készleteket mennyi idő alatt tudják a külföldön értékesíteni. A nemzetgazdasági miniszter a kapott tervezet alapján fog dönteni a prémium fizetési határidejének meghosszabbításáról.

Per, tisztességtelen verseny miatt

A bucuresti Kereskedelmi Kamara keresetet indított Sany Schaffer Bucuresti (Str. Parfumului 45) ellen, kérve a „Kassol“ márka bejegyzésének törlését, mivel ez a törvények kijátszásával készült, hasonlóképpen azért is, mert nem volt megjegyezve, hogy ez egy beföldi gyártmány (mivel kizárólag az angol nyelvnek használata és a gyártónak hamis feltüntetése által félrevezette a fogyasztókat) azt a hitet keltvén, hogy a szóbanforgó készítmények külföldi eredetűek.

Ennek a keresetnek az alátámasztására a Kereskedelmi Kamara azokat az iratokat és mintákat használta fel, melyeket az Észak-amerikai Egyesült Államok területén működő Kolyos cég bocsátott a rendelkezésére és amelyek abban a perben szerepeltek, amelyet nevezett cég ellen indított védjegyutánszás és tisztességtelen verseny címén.

A Cseh- és Morvaországra kiadott importengedélyek az egész Német Birodalomra érvényesek. Megirtuk, hogy a kormány rendeletet adott ki, amely szerint a Csehszlovákiára kiadott behozatali engedélyek — minden különösebb látmozás nélkül — érvényesek Németország egész területére. Mivel Szlovákia vámjogi helyzetét még mindig nincs tisztázva, a Szlovákiára kiadott importkéréseknek Németország területére történő érvényesítése akadályokba ütközik. Így csak a Cseh- és Morvaországra kiadott importengedélyek érvényesíthetők a Német Birodalom egész területén.

A szójababért vagonként 60.000 lejese árát fizet a Soia S. A. B. A német érdekeltségű Soia S. A. R. felhívást intézett a mezőgazdálkodókhoz, amelyben közölte, hogy a folyó évben természetesen szójababot vagonként 60.000 lejese árban veszi át, illetőleg ezen az áron leköti.

Harminc kilogram súlyig küldhetők csomagok a postán. Megirtuk, hogy a posta vezérigazgatósága április 1-én új tarifát léptet életbe, amelyet tegnapi lapunkban részletesen ismertettünk. Ugyanakkor a posta revideálta a szállítási szabályzatot is. A módosítás szerint a posta harminc kilogram súlyig vesz fel postacsomagokat az ország bármely községébe, míg Bucurestibe 50 kilogramos postacsomagok is küldhetők. A rendelet ugyancsak április 1-én lép életbe.

A filmek új középértéke. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki, amelyben a külföldről behozott filmek új középértékét állapítja meg. A rendelet szerint a vámtarifa 306 bis, tételben felsorolt mozifilmek új középértéke a következők: a) negatívok 100 kilogramonként 1.000.000 lej; b) első kópia 100 kilogramonként 1.300.000 lej; c) további kópiák 100 kilogramonként 300.000 lej. Az új középértékek 1939 április 1-én lépnek életbe.

Bélyegmentesek a tanoncszerződés bejegyzésére beadott kéresek. A munkügyi minisztérium által kiadott rendelkezés értelmében azok a kérvények, amelyeket a munkakamarához tanoncszerződés bejegyzése érdekében intéztek, bélyegmentesek. A tanoncszerződésekkel kapcsolatos többi kérvények viszont nem mentesülnek a bélyegkötelezettség alól.

Zürichi árfolyamok. (1939 március 31. nyitás): Márka 178,87, holland forint 236,75, dollár 446.—, font 20,88, francia frank 11,81, olasz lira 23,46, csehszlovákia (nem jegyzik), pengő 87,30, dinár 10.—, lej 3,97, zloty 83,75, belgas 75,025.

UJ KELET Legújabb hírek

Németország kihívásnak tekinti a német-ellenes blokkhoz való csatlakozást

(Első oldali cikkünk folytatása)

Berlin, március 31. A budapesti 8 Órai Újság berlini jelentés alapján közli, hogy német politikai körök szerint a birodalom kihívásnak tekint minden német-ellenes blokkban való részvételt. Lengyelországgal kapcsolatban az a véleménye ezeknek a politikai köröknek, hogy Varsóval szemben Németországnak nem lesz szüksége különösebb érvekre, bár a párizsi Journal című lap azt írja, hogy Lengyelország olyan helyzetben van, mint volt Csehszlovákia.

A német álláspont azonban egészen más

ebben a kérdésben — mondják berlinben — és valószínűleg Beck lengyel külügyminiszter számolni fog ezzel a fordulattal. Nyilván a ködös angol hívás helyett eleget fog tenni a német hívásnak. Németországnak a kívánsága: Danzig, Berlinben lehetetlennek tartják, hogy a 410 ezer lakosu és kulcsponthoz tartozó Danzig ne tartozzon Németországhoz, ugyanakkor, amikor az elmúlt husz esztendő alatt huszmillióval gyarapították a német birodalom lélekszámát.

Hitler felügyelete alá helyezték a Reichsbankot

London, március 31. Berlinből érkező jelentés szerint a német Birodalmi Bankot közvetlenül Hitler felügyelete alá helyezték. Egyidejű jelentés közli, hogy a német kormány rendeletet bocsátott ki, amely két évi börtönbüntetés terhe alatt megtiltja a birodalom polgárainak, hogy külföldi rádióállomásokat hallgassanak. Öt évi börtönnel sújtják a külföldi rádióhírek terjesztését. Eddig csak az orosz rádióállomások hallgatása volt betiltva.

Az amerikai sajtó szerint Chamberlain beszéde megoldja a válságot

Newyork, március 31. Az amerikai lapok ma reggeli számukban öles betűkkel közölték a hírt, hogy Chamberlain be fogja jelenteni az alsóházban Lengyelország megvédését arra az esetre, ha német részről támadás érné. A Newyork Times egyik kiadásától a másikig a szókástól eltérően kicserélték a vezércikkét. Az új vezércikk a következő címet viseli: „Figyelmeztetés Németországnak”. A cikkben az amerikai lap többek között a következőket írja:

„Lehetséges, hogy ez a nyilatkozat egymagában elegendő lesz ahhoz, hogy megoldja a válságot, amely az elmúlt héten váratlanul ismét felbukkant Kelet-Európában. Ha ez így volna, úgy Chamberlain miniszterelnök a legmesszebbmenően betöltötte hivatalát.”

Anglia hatszázezer embert tud fegyverbe állítani

London, március 31. A különböző pártokhoz tartozó hetven képviselő az ugynevezett „News Common Wealth” csoport égisze alatt határozati javaslatot fogadott el, amelyben meleg szavakkal ad helyeslést a kifejezést a kormány újabb támadás megakadályozására irányuló erőfeszítése fölött, hálá az érdekelte országok között kötött kölcsönös egyezménynek.

James Maxton és Alfred Salter munkáspárti képviselők a Trade Union és a pacifista egyesületek égisze alatt szintén gyűlést hívtak egybe, ahol határozati javaslatot fogadtak el, amely ellenséges tónusban száll szembe bármilyen sorozási akcióval.

Európai háború esetén Kanada is expedíciós hadsereget küld a kontinensre

London, március 31. (Rador.) Az angol hadügyminisztériumból csütörtökre virradó éjszaka háromszáz távíratot küldtek szét az angol területi hadsereg alakulataihoz, hogy létszámukat a Chamberlain által bejelentett színvonalra emeljék.

Mussolini, Göring és Franco Nápolyban találkoznak?

Róma, március 31. Beavatott helyről érkező hír szerint Mussolini még e héten találkozni fog Göringgel Nápolyban. Híre jár, hogy a találkozáson Franco tábornok is ott lesz. Ha most akadályozva lenne ebben, Franco tábornok később fog találkozni Mussolinival és Göringgel.

Mussolini beszéde Kalabriában
Koszta, március 31. A Duce — mint tudvalevő — Kalabriába utazott, ahol megtekintette Belmonte Calabrot és Paulo le Sanfilot. Ez utóbbiban lerakta az új tanítóképző alapkövét. Innen Cosenzába utazott, ahol a lakosság nagy lelkesedéssel fogadta. A Duce az összegyűlt tízezrek előtt rövid beszédet tartott, amelyben felhívta a népi figyelmét Franco tábornok győzelmének jelentőségére, amelyek kivívásához az olasz

legionisták is hozzájárultak. Majd a következőket mondta:

„Biztosíthatlak benneteket, hogy Itália nem lesz többé rabságban a Földközi tengeren.”

A Duce szavait a lakosság leirhatatlan ünnepléssel fogadta.

Róma, március 31. Az Havas távirati iroda jelenti: Valószínűleg látszik, hogy Daladier francia miniszterelnök emlékeztetés rádiószózatának következtében Olaszország várakozó álláspontja szándékosan helyezkedni.

Kétezer „franciabarát” olasz is üdvözölte Daladiert
Párizs, március 31. Verrier biboros levelet intézett Daladierhez Franciaország biborosai és érsekei nevében, akik Párizsban közgyűlést tartottak. A biboros gratulált a le-

velben Daladiernek méltóságtejes magartásáért és az összes katolikusok támogatását igéri Franciaország nagy küldetésének teljesítéséhez. Franciaországnak fenn kell tartania függetlenségét s biztonságát, de ugyanakkor közre kell működni széles mértékben a civilizáció megőrzéséhez, vagyis az igazi szabadság, egyenlőség és testvériség elveinek

megmentéséhez.

Daladier szerda esti beszédével kapcsolatosan sok ezer üdvözlő táviratot kapott a francia birodalom minden részéből. A párizsi lapok különösen kiemelik a tuniszi muzulmán szövetség gratulációját, valamint egy casablancai táviratot, amely a következő aláírást viseli: „Kétezer franciabarát olasz”.

Börtönnel büntetik Németországban a „kedvezőtlen” rádióhírt terjesztőket

Berlin, március 31. A „Der Deutsche Justitz”, a német igazságszolgáltatás hivatalos lapja közli, hogy két évig terjedő elzárással büntetnek minden németet, aki a

német birodalmat sértő rádióhírt terjeszt. Ha a terjesztés a nagy nyilvánosság előtt történne, a büntetés egészen öt évi elzárásig mehet.

Mussolini beszédet mondott Calabriában

„Az olasz nép készen áll, hogy hátára vegye bornyuját”

ROMA, március 31. Mussolini ma délelőtt 10.20perckor Reggio Calabria-ba utazott, ahol a fasiszta otthon erkélyéről beszédet intézett a tömeghez. A Duce többek között kijelentette, hogy a termékeny népek erősek, a terméketlenek pedig gyengék. Végük van azoknak a népeknek, akik az aggodalom gyengeségére jutnak. Az olaszok — mondotta Mussolini — évtizedekben számolnak és így mindig készek várni, mint az olyan nép, amely erős és amelynek bátor szíve van. Néhány ügyügy Alpokon túli politikus azt állítja, hogy az olasz nép eltávolodott a fasisztától. Mi tudjuk, hogy az olasz nép és a fasisztus egyet jelent. Nem felejtünk, felkészülünk és várunk. Az olasz nép készen áll arra, hogy magára vegye a borjút.

A tömeg zajos „Igen!” kiáltással fogadta Mussolininek ezt a bejelentését.

Aláírták a román-francia kulturális egyezményt

BUCURESTI, március 31. A külügyminisztériumban pénteken délután Adrien Thierry bucaresti francia követ, Grigore Gafencu külügyminiszter és Petre Andrei közoktatási miniszter aláírták a román-francia kulturális egyezményt, amely a két ország közötti intellektuális kapcsolatok kimélyítését célozza. A szerződés értelmében mindkét államban kölcsönösen fokozottabb mértékben fogják művelni és az iskolákban tanítani a két nemzet nyelvét, továbbá tanár- és diákeresét, különös ösztöndíjakat, művészeserét, stb. ir elő az egyezmény.

A zsidótörvény a magyar felsőház bizottsága előtt

Glattfelder katolikus püspök a javaslat ellen, Ravasz református püspök a javaslat mellett nyilatkozott

Budapest, március 31. A felsőház egyesített bizottsága előtt pénteken Görgei László ismertette a zsidójavaslat szövegét, amelynek elfogadását kérte. Az első felszólaló Serédi Jusztinián bíboros hercegprímás bejelentette, hogy a püspöki kar szükségesnek tartotta kritikát gyakorolni a törvényjavaslat fölött. A törvényjavaslatot csak akkor helyeselné, ha egyénileg szorítaná vissza a zsidó tulkapásokat, de kifogásolja, hogy különbséget tesznek keresztény és keresztény polgárok között. Szerinte meg kell különböztetni azokat a zsidókat, akik a törvényjavaslat felmerülése előtt magyar állampolgárok voltak. Azt javasolja, hogy a büntetett előéletű zsidókat és a megkeresztelkedett, de később felekezeten kívülé lett zsidókat zárják ki a magyar közösségből. Ezzel szemben a becsületes zsidók között különbséget kell tenni.

Glattfelder Gyula püspök nem helyesli a törvényjavaslatot, mert a visszazsidósítás szakitást jelent a kétezer éves keresztényi és az ezer éves magyar felfogással. Lehetetlennek tartja, hogy a vér és a hus joga érvényesülhessen. A törvényjavaslat első szakaszát nem fogadja el, mert azt többszöri elolvasás után sem értette meg. Szüllő Géza szerint a törvényjavaslat által teremtett jelkíség a legveszedelmesebb, mert úgy akadályozza meg az asszimilációt, hogy a disszimilációnak nem vet gátat. Nem

emel kifogást a törvény életbeléptetése ellen, de indítványozza, hogy a törvény végrehajtását bizzák kormánybiztosokra és ellenőrző bizottságot jelöljenek ki.

Ravasz László feromátus püspök általában elfogadhatónak tartja a törvényjavaslatot. Raffai evangélikus püspök általában ellentmond a törvényjavaslatot, de az a véleménye, hogy a törvényjavaslat néhány pontja komoly aggodalmat ébreszt.

Szilágyi Lajos szerint országszerte beszéltek, hogy a törvényjavaslat illetéktelen külföldi befolyásra történt.

Teleki Pál miniszterelnök itt közbeszólt: — A magunk lábán állunk, amint azt a képviselőházban is megmondtam. Amíg én ülök a kormányelnöki székben, addig mindig a magunk lábán is fogunk állni.

A szlovákok elfogadták a magyar álláspontot

Budapest, március 31. Péntek délután a szlovák-magyar vegyes bizottság folytatta tanácskozását a magyar fővárosban. A tanácskozásokat Wörle helyettes magyar külügyminiszter vezette. Hír szerint a szlovákok magukévá tették a magyarok álláspontját.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10. Telefon: 18-60.

BUN DE IMPRIMAT